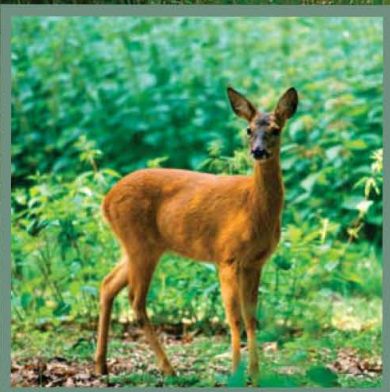

Handhavingsrapport 2012

Agentschap voor Natuur en Bos

Agentschap voor
Natuur en Bos

Agentschap voor
Natuur en Bos

HANDHAVINGSRAPPORT 2012

Inhoud

VOORWOORD	2
DE ORGANISATIE VAN DE HANDHAVING BINNEN HET ANB	3
ORGANISATIESTRUCTUUR	3
TAKEN EN BEVOEGDHEDEN.....	4
ANB-RICHTLIJNEN.....	5
PERSONEEL, VORMING EN MIDDELEN	6
PERSONEEL: AANTAL VTE INZETBAAR VOOR HANDHAVING.....	6
VORMING	7
MIDDELEN.....	8
AUDIT VAN DE NATUURINSPECTIE DOOR IAVA.....	8
HANDHAVINGSPLAN 2012	9
REACTIEVE CONTROLES	11
ROUTINECONTROLES	13
GECONTROLEERDE JAGERS EN VISSERS.....	13
GECONTROLEERDE VERGUNNINGEN.....	14
SPECIFIEKE HANDHAVINGSCAMPAGNES	15
STRAFRECHTELIJK EN ADMINISTRATIEFRECHTELIJK OPTREDEN	17
PROCESSEN-VERBAAL	17
PRIORITAIRE PROCESSEN-VERBAAL.....	19
STROPERIJ	20
VERNIETIGDE NATUUR	21
OVERTREDING VAN DE RANDVOORWAARDEN IN HET GEMEENSCHAPPELIJK LANDBOUWBELEID	22
TOEPASSING VAN HET PROTOCOL ANB-IRWO	22
VERSLAGEN VAN VASTSTELLING.....	23
SANCTIONERING VAN PROCESSEN-VERBAAL	23
AANMANINGEN	23
BESTUURLIJKE MAATREGELEN	25
VEILIGHEIDSMATREGELEN.....	26
DE BEVOEGDHEDEN VAN DE GEMACHTIGDE AMBTENAREN VAN HET ANB.....	26
INBESLAGNEMINGEN	26
DODE ROOFVOGELS: ANALYSERESULTATEN	28
SAMENWERKING EN OVERLEG	31
INTERNATIONALE CONTEXT	34
KNELPUNTEN	35
KNELPUNTEN IN HET MILIEUHANDHAVINGSDECREET EN ZIJN UITVOERINGSBESLUITEN IN EEN OPLOSSINGSTRAJECT	35
KNELPUNTEN IN DE MILIEUBEHEERWETGEVING.....	36
ANDERE KNELPUNTEN	36
BIJLAGE 1: ADRESSEN.....	37
BIJLAGE 2: OVERZICHT VAN KNELPUNTEN IN DE MILIEUBEHEERWETGEVING (NIET LIMITATIEF).....	38
BIJLAGE 3: GEBRUIKTE AFKORTINGEN	44

Voorwoord

Geachte lezer,

Het jaar 2012 was vooral een jaar van externe doorlichting – met een goed rapport - en de verdere uitvoering van de nieuwe meerjarenvisie van het ANB rond natuurhandhaving.

De Interne Audit van de Vlaamse Administratie (IAVA) rondde in 2012 een audit van de Natuurinspectie af. De resultaten zijn heel bevredigend: IAVA komt tot de conclusie dat de Natuurinspectie haar taak op een adequate en doeltreffende wijze uitvoert.

Ik wil nogmaals iedereen bij de Natuurinspectie hiervoor uitdrukkelijk feliciteren: de Natuurinspectie moet omwille van de aard van haar taak niet altijd op een prettige manier tussen komen. Dan doet het goed van een onafhankelijke externe instantie te horen dat we goed bezig zijn en dat handhaving nodig blijft.

IAVA is ook van oordeel dat het ANB de graad van onafhankelijkheid en autonomie van de Natuurinspectie dient te verbeteren. Op zich is deze aanbeveling niet verwonderlijk: niet meer of minder een vertaling van het principe “scheiding der machten”. Vandaar dat in december door de Directieraad ANB nog een actieplan rond grotere autonomie van de Natuurinspectie is goedgekeurd.

Ik onthoud ook dat het overkoepelend IAVA-rapport rond handhaving twee goede praktijken van de Natuurinspectie in de verf zet, waaronder de melding in het handhavingsrapport van de gedetecteerde knelpunten inzake handhaving van het milieubeheerrecht.

Een mijlpaal voor Stap 2 van de meerjarenvisie natuurhandhaving ANB - het kader voor aanmaningen – werd genomen via de goedkeuring van dat kader op de DR van 1 juni 2012. Het doel van het aanmaningenkader is “om de zachtere kant van repressief optreden” een gezicht te geven en dit op een uniforme wijze. Het eindproduct is een handleiding voor natuurinspecteurs met instructies (wanneer aanmaning/PV/grijze zone) maar er is evenwel de nodige vrijheid voorzien. Het is dan ook niet verwonderlijk dat het aantal aanmaningen is blijven stijgen.

In de tweede helft van het jaar werden de voorbereidingen gestart voor de derde stap van de meerjarenvisie, met name de risicoanalyse. Ik hoop dat we met hetzelfde elan die derde belangrijke stap in 2013 kunnen afronden. Ik twijfel er alvast niet aan.

Jos Rutten
Algemeen Directeur

De organisatie van de handhaving binnen het ANB

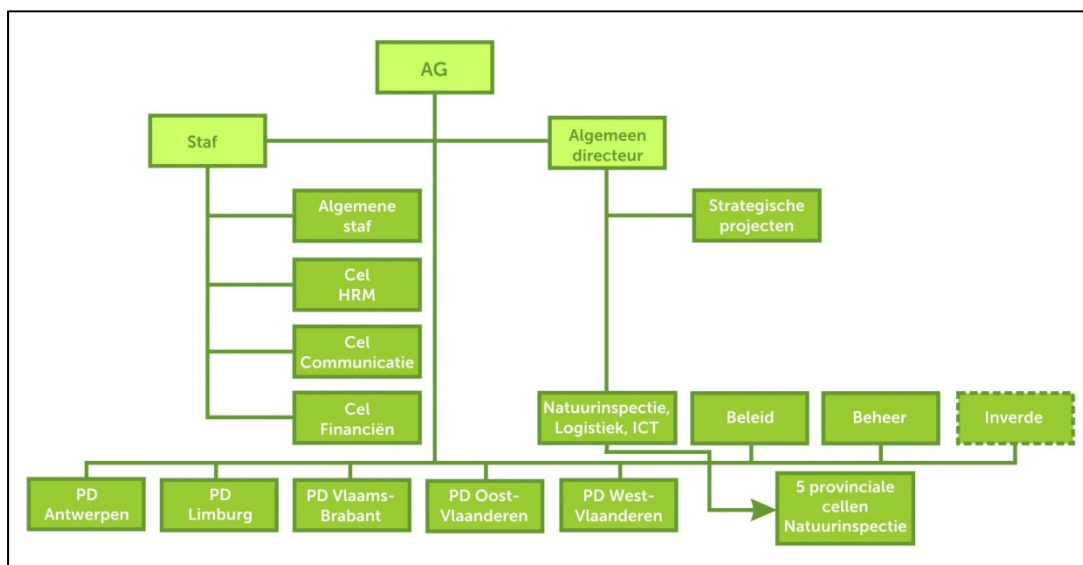
Organisatiestructuur

Eén van de doelstellingen bij de oprichting van het ANB in 2006, was het streven naar een verhoogde en structurele aandacht voor de handhaving van natuurdelicten in brede zin. Die doelstelling werd op organisatorisch vlak vertaald in de oprichting van een aparte en onafhankelijke cel Natuurinspectie binnen het ANB.

Op het niveau van de Centrale Diensten is de Natuurinspectie verantwoordelijk voor de aansturing en de coördinatie van de handhaving, de algemene monitoring en bewaking van het handhavingsbeleid, de opmaak van het handhavingsplan, juridische ondersteuning van de handhaving, vorming en opleiding van de handhavers, opvolging van de regelgeving... De Natuurinspectie heeft in het organogram een eigen plaats, apart van de uitvoerende activiteiten en rechtstreeks onder de algemeen directeur. Dit is noodzakelijk is om een objectieve en onafhankelijke handhaving te garanderen.

Op het niveau van de Provinciale Diensten is er in elke provincie een aparte cel Natuurinspectie opgericht. Deze cellen Natuurinspectie staan in voor het toezicht (in regel buiten de domeinen onder beheerverantwoordelijkheid van het ANB; binnen die domeinen gebeurt het toezicht door de boswachters van de diverse beheerregio's) en de opsporing (overall), de uitvoering van het handhavingsplan (samen met de provinciale beheercellen en met de Natuurinspectie van de Centrale Diensten), de controle op het naleven van vergunningsvoorwaarden, contacten met politie en parketten, de centralisatie, verwerking en opvolging van de processen-verbaal. Deze cellen op het niveau van de Provinciale Diensten worden telkens geleid door een celverantwoordelijke Natuurinspectie.

De plaats van de Natuurinspectie binnen het Agentschap voor Natuur en Bos kan als volgt worden weergegeven:

Taken en bevoegdheden

De kernopdrachten van het ANB staan vermeld in artikel 3 van het **oprichtingsbesluit** van het ANB (Besluit van de Vlaamse Regering van 23 december 2005, zoals gewijzigd door het Besluit van de Vlaamse Regering van 19 november 2010).

Met betrekking tot de handhaving is daarin bepaald dat het ANB tot taak heeft *“de handhaving te verzekeren van de regelgeving, vermeld in artikel 25 van het besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 tot uitvoering van titel XVI van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid”*; met het besluit van 12 december 2008 wordt het milieuhandhavingsbesluit (MHB) bedoeld.

Het ANB is inhoudelijk bevoegd voor o.a. de handhaving van de volgende wetgeving:

1° het boswetboek van 19 december 1854;

2° de jachtwet van 28 februari 1882;

3° de wet van 1 juli 1954 op de riviervisserij;

4° de wet van 12 juli 1973 op het natuurbehoud;

5° het Bosdecreet van 13 juni 1990;

6° het Jachtdecreet van 24 juli 1991;

7° het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu,

en alle bijbehorende uitvoeringsbesluiten.

Het geheel van de bovengenoemde regelgeving valt onder de noemer van het milieubeheerrecht, op grond van de definitie opgenomen in het MHB.

Bovendien is er de volgende wetgeving waarvoor het ANB niet inhoudelijk bevoegd is, maar waar het wel een (al dan niet beperkte) handhavingsbevoegdheid heeft:

1° het veldwetboek;

2° de wet van 28 juli 1981 houdende goedkeuring van de Overeenkomst inzake de internationale handel in bedreigde in het wild levende dier- en plantensoorten, en van de Bijlagen, opgemaakt te Washington op 3 maart 1973, alsmede van de Wijziging van de Overeenkomst, aangenomen te Bonn op 22 juni 1979;

3° het materialendecreet van 23 december 2011.

De handhaving van voormelde wetten en decreten gebeurt volgens de regels en procedures van het milieuhandhavingsdecreet (MHD).

Het begrip handhaving omvat in brede zin zowel het toezicht, de preventie als de opsporing en de sanctionering.

Het ANB is bevoegd voor het uitoefenen van toezicht en opsporing; de sanctionering is een taak van het parket (strafrechtelijke sanctionering) of van de afdeling Milieuhandhaving, Milieuschade en Crisisbeheer (AMMC, bestuurlijke sanctionering).

Toezicht kan worden gedefinieerd als het geheel van handelingen die erop gericht zijn zich ervan te vergewissen dat de wetten en decreten worden nageleefd. Toezicht is preventief van aard en gericht op het voorkomen of doen ophouden van delicten; er is geen vermoeden van een strafbaar feit. Toezicht wordt uitgevoerd door een toezichthouder.

Opsporing kan worden gedefinieerd als het geheel van handelingen die kaderen binnen de bevoegdheden die het wetboek van strafvordering en bijzondere wetten en decreten toekennen aan opsporingsambtenaren om misdrijven op te sporen met het oog op hun vervolging door de strafrechter. Opsporing is repressief van aard en gericht op het verzamelen van bewijzen bij vermoeden van een strafbaar feit. Opsporing wordt uitgevoerd door een opsporingsambtenaar.

Hebben binnen het ANB de hoedanigheid van **toezichthouder**: de natuurinspecteur, de boswachter, de celverantwoordelijke Natuurinspectie, de medewerker provinciale Natuurinspectie, de regiobeheerder en de celverantwoordelijke Beheer¹.

Hebben binnen het ANB de hoedanigheid van **gewestelijke opsporingsambtenaar** (officier van gerechtelijke politie, OGP): de natuurinspecteur, de celverantwoordelijke Natuurinspectie en de medewerker provinciale Natuurinspectie.

De celverantwoordelijken Natuurinspectie hebben bovendien de hoedanigheid van hulpofficier van de Procureur des Konings. Ten slotte zijn zij de gemachtigde ambtenaar bevoegd voor het indienen van herstellvorderingen voor de rechtbank.

De natuurinspecteur doet dus zowel aan toezicht als aan opsporing; de boswachter oefent enkel toezicht uit, en dat binnen de domeinen beheerd door het ANB. In een overgangssituatie verrichten een aantal boswachters met deeltijdse natuurinspectietaken, naast toezicht, ook opsporingstaken.

Bijgevolg draagt de natuurinspecteur een dubbele pet, namelijk die van gewestelijke toezichthouder en die van gewestelijke opsporingsambtenaar (officier van gerechtelijke politie).

Hoewel het onderscheid tussen toezicht en opsporing theoretisch vrij duidelijk is, valt dat in de praktijk soms minder mee omdat het begrip "vermoeden van een strafbaar feit" voor interpretatie vatbaar is. Zo beschouwt het ANB de behandeling van meldingen van bepaalde feiten door burgers of externe instanties in de meeste gevallen als toezicht; pas wanneer het resultaat van dat toezicht aanzet tot bijkomende onderzoekdaden kan men in de opsporingsfase terecht komen.

ANB-richtlijnen

De ANB-personeelsleden met handhavingstaken moeten hun taken niet enkel conform de wettelijke bepalingen uitvoeren; er zijn ook procedures vastgelegd om handhaving efficiënt en effectief te (kunnen) laten verlopen.

Die procedures zijn geformaliseerd in een aantal richtlijnen:

- ANB-Richtlijn 2008/1 betreffende de procedure tot toekenning van een notitienummer aan een proces-verbaal;
- ANB-Richtlijn 2008/2 betreffende de dienstregeling voor onder meer personeelsleden van het ANB met een toezichtfunctie en/of een opsporingsfunctie;
- ANB-Richtlijn 2008/6 met betrekking tot de registratie van meldingen ingediend bij de Natuurinspectie.
- ANB-Richtlijn 2009/6 met betrekking tot de toepassing van het milieu-handhavingsdecreet;
- ANB-Richtlijn 2009/8 met betrekking tot de wapendracht en tot vaststelling van een deontologische code inzake het bezit, de dracht en het gebruik van wapens;
- ANB-Richtlijn 2012/02 met betrekking tot regels bij een verhoor van personen (toepassing Salduz-wet).

¹ Daarnaast beschikken een aantal personeelsleden van de afdeling Beleid over beperkte toezichtrechten, m.n. een recht op toegang met het oog op de controle van o.a. vergunnings- en subsidievoorwaarden; deze toezichthouders met beperkte toezichtrechten zijn niet bevoegd om milieu-inbreuken of milieumisdrijven vast te stellen.

Personeel, Vorming en Middelen

Personeel: Aantal VTE inzetbaar voor handhaving

Natuurinspectie

De volgende tabel geeft een overzicht van het aantal voltijdse equivalenten (VTE) dat ingeschakeld is voor de Natuurinspectie (situatie op 1 januari 2013).

	Celverantwoordelijke of andere niveau A	Natuurinspecteurs (in VTE)	Boswachters met deeltijdse natuurinspectietaken (in VTE)	Administratieve ondersteuning	Totaal in VTE
Antwerpen	0	6	0,5	0,5	7
Limburg	0,5	6	1,4	0,5	8,4
Oost-Vlaanderen	1	6	0	0,8	7,8
Vlaams-Brabant	1	6	0	1	8
West-Vlaanderen	1	3,8	1,4	1	7,2
Centrale Diensten	2	0	0	0	2
Totaal	5,5	27,8	3,3	3,8	40,4

In globo heeft het ANB sinds 2009 ongeveer 10 % ingeleverd op het loonbudget, waar logischerwijze de Natuurinspectie ook zijn steentje moet bijdragen. Daarnaast kan door een reeks efficiëntieverbeteringen (door specialisatie, procesoptimalisatie, inschakeling handhavingsapplicatie (HAP), vorming, ...), de Natuurinspectie met een lagere bezetting dezelfde kwaliteit bieden. Belangrijk is evenwel dat er in de loop van 2012 een natuurinspecteur in West-Vlaanderen werd aangeworven en dat begin 2013 een celverantwoordelijke voor de provinciale natuurinspectiecel in Antwerpen in dienst is getreden.

Met het huidige effectief is het niet mogelijk om elk weekend van het jaar over een toezichtploeg te beschikken.

Bovendien is het onontbeerlijk dat de Natuurinspectie op termijn in elke provincie over één VTE voor administratieve ondersteuning beschikt: het milieuhandhavingsdecreet heeft immers tot een merkelijke stijging van de noodzakelijke administratieve ondersteunende taken geleid (opmaak van besluiten houdende bestuurlijke maatregelen, brieven naar overtreders, het College van Burgemeester en Schepenen, het parket, AMMC, enz.)

De boswachters met deeltijdse natuurinspectietaken blijven in een overgangperiode natuurinspectietaken vervullen om handhavingstekorten op te vullen. Hun inzet moet verder geoptimaliseerd worden.

Het is belangrijk te benadrukken dat het combineren van specialisaties slechts een overgangssituatie is en dus tijdelijk. Via aanwervingen, vervangingen, wijziging van specialisatie, en dergelijke meer moeten de tekorten op korte tot middellange termijn structureel worden opgevangen.

Cel beheer

De boswachter staat in voor het toezicht in de domeinen beheerd door het ANB. Er zijn in totaal 113 boswachters in de verschillende beheerregio's van het ANB. De belangrijkste taak van de boswachter is het beheer van de bos- en natuurgebieden in zijn gebied. Omdat hij in het kader van zijn beheertaak veelvuldig aanwezig is op het terrein, kan hij ook het toezicht op een efficiënte manier uitoefenen. Een uitsplitsing naar tijdbesteding is vooral een theoretische oefening precies omdat beheer en toezicht samen worden uitgeoefend.

Personeel: aantal koppen

In totaal (Natuurinspectie + Beheer) beschikt het ANB over 176 toezichthouders met handhavingsbevoegdheden.

Dit aantal omvat niet de 92 toezichthouders van de afdeling Beleid van het ANB, die enkel over een recht op toegang beschikken met het oog op de controle van o.a. vergunnings- en subsidievoorwaarden; zij zijn niet bevoegd om milieu-inbreuken of milieumisdrijven vast te stellen.

Vorming

1. Jaarlijks volgen de personeelsleden met OGP-bevoegdheid en de boswachters een recurrente opleiding geweldbeheersing bij de provinciale politiescholen: het gaat hierbij om het onderhouden van eerder verworven vaardigheden over hoe op een veilige en verantwoorde manier om te gaan met de wapens die zij mogen dragen (pistool en/of wapenstok en pepperspray).

2. Begin 2012 werd een interne opleiding voor de natuurinspecteurs georganiseerd over een correcte toepassing van de zgn. Salduz-wet die regels oplegt op welke wijze een verhoor moet verlopen.

3. In de loop van 2012 werd in het kader van de integriteitswerking binnen het ANB een dilemmatraining voor natuurinspecteurs georganiseerd.

4. Naar aanleiding van het eind 2011 goedgekeurde samenwerkingsprotocol tussen het ANB en het Agentschap Inspectie Ruimtelijke Ordening (IRWO), op grond waarvan de natuurinspecteurs de bevoegdheid hebben gekregen om ontbossingen vast te stellen op grond van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO), heeft de Natuurinspectie een IRWO-opleiding gevolgd over de voor haar van belang zijnde aspecten van de VCRO.

5. In het najaar 2012 heeft de Natuurinspectie een opleiding gevolgd over de CITES-wetgeving, georganiseerd door de federale CITES-diensten.

6. Op 26 november 2012 vond in Antwerpen het najaarscongres van de Vlaamse Hoge Raad voor de Milieuhandhaving over de lokale milieuhandhaving plaats. Een afvaardiging van de Natuurinspectie heeft actief deelgenomen aan de werkzaamheden van de diverse workshops en leverde de dagvoorzitter.

7. In elke provincie zetelt een vertegenwoordiger van de Natuurinspectie in de opleidingscommissie die de gouverneur adviseert over de opleidingen voor kandidaat bijzondere veldwachters. Die persoon zetelt eveneens in de examencommissie die de bekwaamheidsproeven voor kandidaat bijzondere veldwachters organiseert. In de opleidingen voor deze doelgroep geeft een natuurinspecteur les over het milieubeheerrecht.

Middelen

Salarissen: De totale loonkost voor het geheel van de Natuurinspectie (37 koppen, exclusief de boswachters met deeltijdse natuurinspectietaken) bedroeg op 31 december 2012 1.696.804 euro. Dit staat tegenover een loonkost voor heel ANB (791 koppen) van 40.645.217 euro.

Uitrusting: De Natuurinspectie van het ANB heeft voor de uitvoering van haar handhavingstaken vooral nood aan een goede uitrusting: een dienstwagen, dienstfiets, computer, GSM, uniform, wapens enz. De aanschaf hiervan is een taak voor de logistieke cellen van het ANB. Voor de aankoop en het onderhoud van deze goederen wordt geput uit de algemene werkmiddelen van het ANB. De Natuurinspectie beschikt dus niet over een eigen budget.

Andere uitgaven zijn gerelateerd aan vorming (driemaandelijke schietoefeningen op schietstanden van de politiescholen) en aan onderzoek (laboratoriumanalyses van verdachte gevallen van dode roofvogels).

ICT: De handhavers van het ANB beschikken met de handhavingsapplicatie (HAP) over een performant programma om op een gestandaardiseerde manier hun processen-verbaal, verslagen van vaststelling, bestuurlijke maatregelen enz. op te stellen.

De databank stelt de Natuurinspectie ook in staat om snel beleidsrelevante informatie op te vragen.

Naar jaarlijkse gewoonte werden ook in 2012 verschillende updates aan de HAP doorgevoerd, teneinde de performantie ervan nog te verhogen.

Audit van de Natuurinspectie door IAVA

De Interne Audit van de Vlaamse Administratie (IAVA) heeft in 2012 een audit uitgevoerd van de Natuurinspectie. De audit kaderde in een thematische aanpak van IAVA waarbij diverse Vlaamse inspectiediensten worden geauditeerd.

IAVA heeft vastgesteld dat de cel Natuurinspectie haar handhavingstaak **op een adequate en doeltreffende wijze uitvoert**.

Het ANB heeft zich geëngageerd om de aanbevelingen van IAVA uit te voeren.

Naar aanleiding van de aanbeveling om de onafhankelijkheid en autonomie van de Natuurinspectie binnen het ANB te verbeteren, is beslist dat de provinciale natuurinspectiecellen niet langer door de provinciaal directeurs worden aangestuurd, maar door de cel Natuurinspectie op de centrale diensten in Brussel.

Handhavingsplan 2012

Elk najaar bereidt de Natuurinspectie het handhavingsplan voor het volgende jaar voor. Het handhavingsplan bepaalt de prioriteiten betreffende handhaving voor het volgend jaar.

De uitvoering van het handhavingsplan is geen exclusieve taak van de Natuurinspectie. De boswachters die deel uitmaken van de beheercellen in de Provinciale Diensten oefenen, onder leiding van hun regiobeheerder, primair het toezicht uit binnen de domeinen in beheer door het ANB.

Ook de afdeling Beleid van het ANB heeft een taak te vervullen in de uitvoering van het handhavingsplan in de mate dat een efficiënte werking van de Natuurinspectie afhankelijk is van een vlotte informatiedoorstroming vanuit de afdeling Beleid, bv. op het vlak van afgeleverde (en te controleren) vergunningen.

In het handhavingsplan 2012 werden met betrekking tot de handhaving op het terrein de volgende prioriteiten opgenomen:

Optreden in het kader van toezicht of controle na klacht/aangifte

In de mate dat het toezicht, de klachten of aangiftes aanleiding geven tot het voeren van georganiseerde acties gelden de prioriteiten vermeld bij de specifieke campagnes.

In de mate dat het toezicht, de klachten of aangiftes geen aanleiding geven tot het voeren van georganiseerde acties gelden de prioriteiten zoals hieronder vermeld:

1. Illegale wijziging van vegetatie (inclusief ontbossen) en kleine landschapselementen in het Vlaams Ecologisch Netwerk en binnen speciale beschermingszones en vogelrijke gebieden.
2. Alle op grond van het soortenbesluit te beschermen soorten
3. Delicten in de recreatieve sfeer binnen door het ANB beheerde domeinen

Specifieke handhavingscampagnes op het terrein

Volgende georganiseerde acties hebben prioriteit in 2012:

1. Jachtcontrole (stroperij, uitzetten van wild ...): minstens drie acties in elke provincie.
2. Doden van roofvogels: periode januari – april: minstens drie acties in elke provincie
3. Illegale vogelvangst: periode september- april: minstens drie acties in elke provincie
4. Illegale vogelhandel: minstens drie controles van dierenwinkels in elke provincie ¹
5. Controle van vogelbeurzen en vogelmarkten (indien nodig op interprovinciaal niveau

¹ Wat handel betreft zijn er bepaalde winkels waar in het verleden reeds meermaals inbreuken werden vastgesteld; een regelmatige onverwachte controle in dergelijke winkels is hier aangewezen.

te organiseren): minstens één actie per provincie
<p>6. Regio Schelde-estuarium: controle op naleving van de fuikvisserij met vergunning op de Beneden-Zeeschelde, controle op de aanwezigheid van illegale fuiken op de hele Zeeschelde (met bijzondere aandacht voor de Boven-Zeeschelde) en controle op de recreatieve visserij met de hengel.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Minimum 2 controleacties naar de aanwezigheid van illegale palingfuiken (Antwerpen en Oost-Vlaanderen), bij voorkeur samen met de scheepvaartpolitie. Periode einde mei-begin juni (eerste activiteit paling) en één actie in periode september- oktober (trek schieraal). Locatie: Boven-Zeeschelde en eventueel Durme ▪ Minimum 1 controleactie op de Beneden-Zeeschelde (Antwerpen en Oost-Vlaanderen), bij voorkeur samen met de scheepvaartpolitie
7. Controle op de aanwezigheid van illegale palingfuiken: minstens drie acties in de provincies West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen en Antwerpen.
<p>8. Algemene controle van recreatieve hengelaars op het bezit van visverlof en eventuele overtredingen inzake de visserijwetgeving (inclusief met betrekking tot palingvisserij). Aandachtspunten:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vissen in gesloten tijd en 's nachts, meenemen ondermaatse vis ▪ Controle in knelpuntregio's (lokaal te bepalen), ... ▪ Snoekbaarsstroperij (kanalen, Grensmaasregio,...) ▪ Controle van warrelnetten op het strand ▪ Controle op fuiken en kruisnetvisserij in havens en aanhorigheden
9. Controle op wildcrossers en quads: minstens één actie per provincie ¹
10. Handhaving van de naleving van de kapmachtiging of de natuurvergunning en controle op compenserende bebossingen, behalve in de woon- en industriegebieden.
11. Controle ter plaatse op subsidiabiliteit en oppervlakte in het kader van de plattelandsontwikkelingsmaatregelen op basis van een ad random-selectie.
12. Controle vogelhouderij d.m.v. steekproeven, op basis van aangeleverde ledeninformatie (verenigingen werden gesensibiliseerd)
13. Bescherming van historisch permanente graslanden in de landbouwstreek De Polders in de provincie West-Vlaanderen.

Deze prioriteiten zijn tot stand gekomen op basis van de prioriteitennota vervolgingsbeleid en een aantal criteria zoals het wettelijk statuut van bepaalde gebieden, het eigendomsstatuut, maatschappelijke relevantie en terreinervaring. Eind 2012 is een project gestart om prioriteiten te bepalen op basis van een risicoanalyse. Het opstellen van risicoanalyses is één van de aanbevelingen van een rapport van het Interuniversitair Centrum voor Wetgeving over een sterker handhavingsbeleid ².

¹ Oost-Vlaanderen: speciale aandacht dient uit te gaan naar de Sigma-gebieden.

² "Straf- en administratieve sancties in Vlaamse regelgeving. Aanbevelingen voor een sterker handhavingsbeleid" – eindrapport van 7 december 2009 van het Interuniversitair Centrum voor Wetgeving

Reactieve Controles

Reactieve controles worden uitgevoerd naar aanleiding van een beroep dat wordt gedaan op het ANB, onder de vorm van een melding.

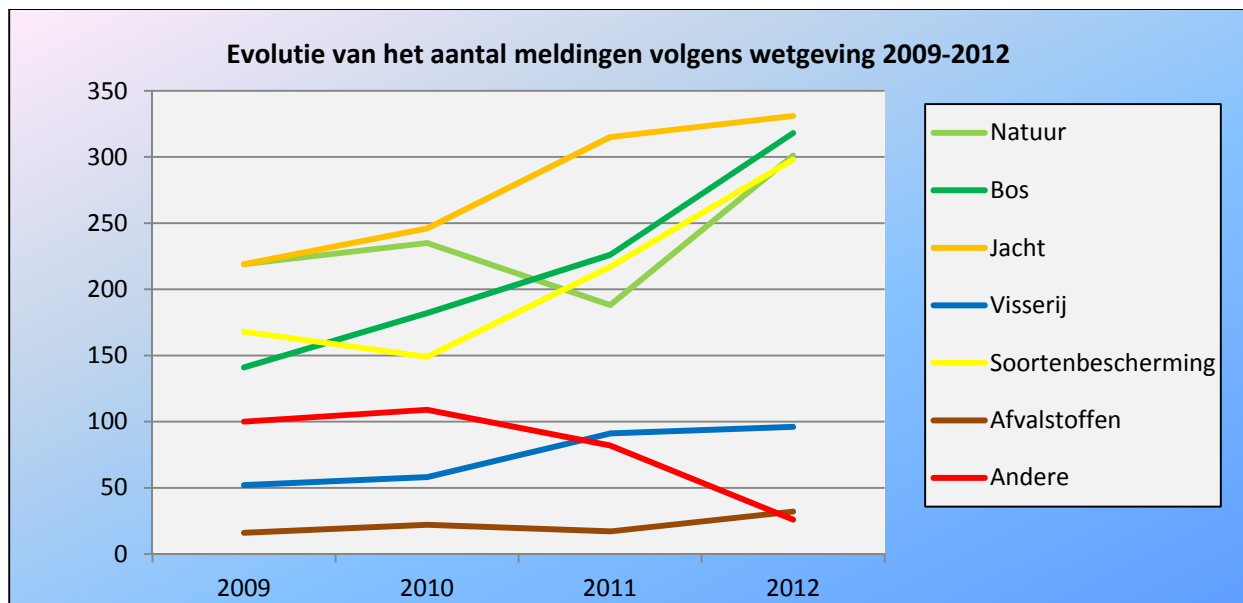
Meldingen kunnen zowel telefonisch als via e-mail worden doorgegeven aan de Natuurinspectie. Er is een permanentie van 6 tot 22 uur, ook tijdens het weekend. De telefoonnummers en de e-mailadressen staan vermeld in bijlage 1.

Onder een **melding** wordt zowel een klacht als een aangifte verstaan.

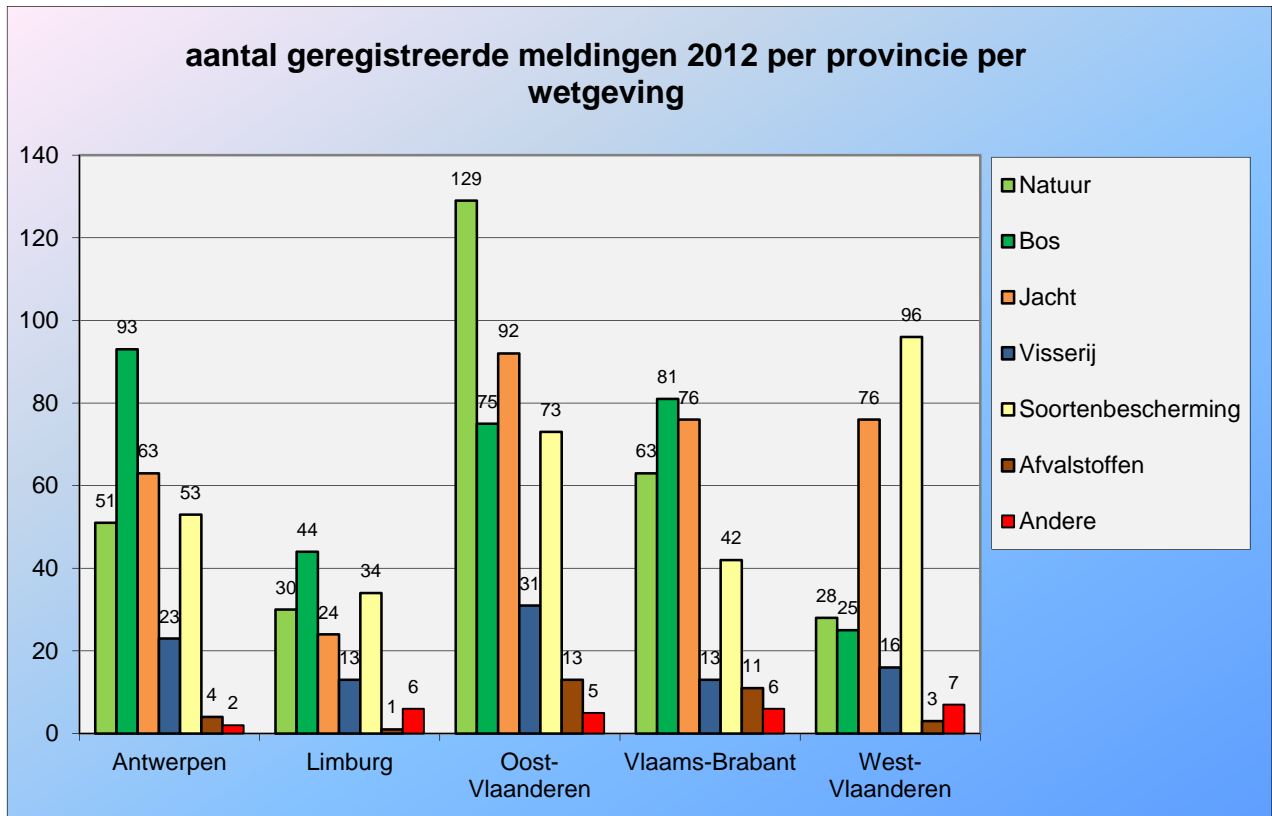
Een **klacht** is een melding van een mogelijk delict door een benadeelde partij.

Een **aangifte** is een melding van een mogelijk delict door een niet-benadeelde partij.

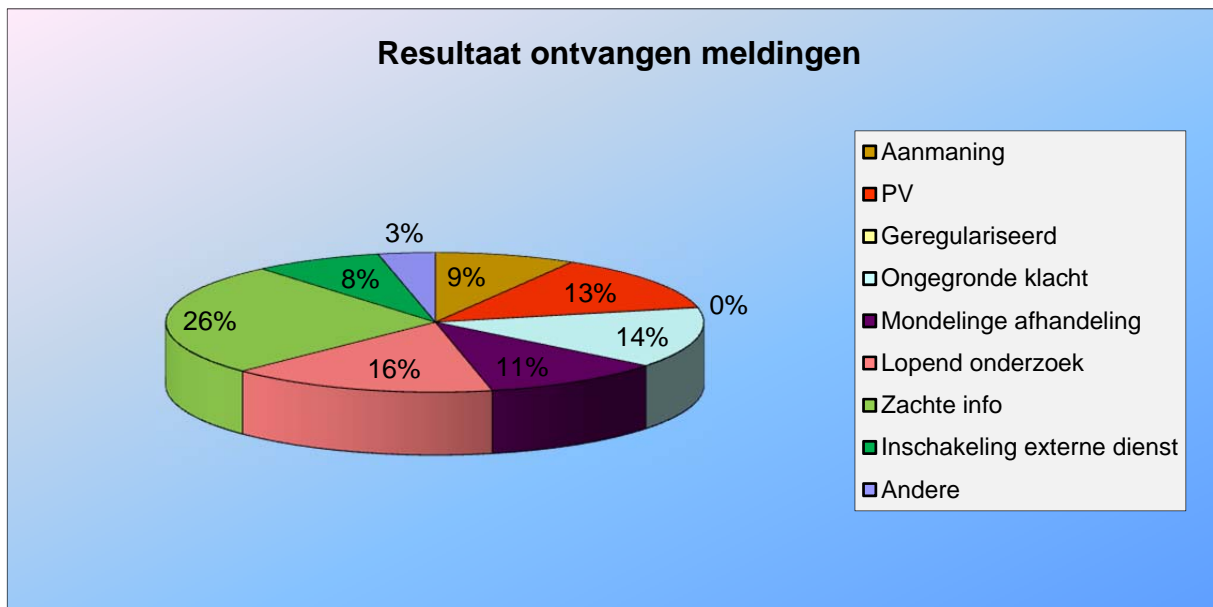
In 2012 heeft het ANB 1402 meldingen geregistreerd. In vergelijking met 2011 (1136 meldingen) betekent dit een stijging van het aantal meldingen met 23,4 %; t.o.v. 2009 (915 meldingen) is het aantal meldingen zelfs met 53,2 % gestegen. De sterkste stijging vinden we terug bij meldingen gerelateerd aan wetgeving inzake bos, natuur en soortenbescherming.

De grafiek hieronder geeft een overzicht van het aantal meldingen per provincie en per wetgeving:

De grafiek hieronder geeft het resultaat weer van de ontvangen meldingen 2012:

Onder zachte info wordt informatie verstaan op basis waarvan niet onmiddellijk kan worden opgetreden, maar die toch nuttig kan zijn voor de toekomst. De categorie "andere" omvat voornamelijk meldingen waarvan het resultaat niet bekend is.

Routinecontroles

Gecontroleerde jagers en vissers

Aantal in 2012 gecontroleerde jachtverloven (JV) en visverloven (VV)

	Gecontr. JV	Uitgereikte JV	% controle	Gecontr. VV	Uitgereikte VV ¹	% controle
Antwerpen	95	2.683	3,5%	746	15.392	4,8%
Limburg	357	2.308	15,5%	992	9.759	10,2%
Oost-Vlaanderen	116	2.822	4,1%	445	14.493	3,1%
Vlaams-Brabant	226	2.200	10,3%	1012	6.921	14,6%
West-Vlaanderen	186	2.123	8,8%	973	12.685	7,7%
Totaal	980	12.136	8,1%	4.168	62.574	6,7%

De volgende tabel zet het aantal gecontroleerde visverloven af tegen het aantal opgestelde aanvankelijke processen-verbaal en aanmaningen zodat een uitspraak kan worden gedaan over het % controles dat tot een proces-verbaal/aanmaning leidt.

	Gecontr. VV	Aanv. PV Visserij	Aanmaningen Visserij	% PV + Aanmaningen
Antwerpen	746	29	41	9,4%
Limburg	992	51	7	5,8%
Oost-Vlaanderen	445	20	13	7,4%
Vlaams-Brabant	1012	15	54	6,8%
West-Vlaanderen	973	41	9	5,1%
Totaal	4.168	156	124	6,7%

Globaal gesproken kan dus gesteld worden dat 6,7 % van de controles op visverloven hebben geleid tot het opstellen van een aanmaning of een PV. Of anders uitgedrukt: het nalevingsniveau bedroeg 93,2 % (t.o.v. 92,1 % in 2011).

In dit verband kan ook iets gezegd worden over de problematiek van vissers met een buitenlandse nationaliteit: het ANB ontvangt geregeld klachten over Oost-Europese vissers. De klachten handelen in de meeste gevallen over het meenemen van de gevangen vis. Dit is echter een praktijk die door de regelgeving niet verboden wordt. Volgens de visserijreglementering van toepassing in 2012 mag een visser immers een onbepaald aantal vissen oogsten voor zover ze de minimummaat overschrijden en het geen beschermde soorten zijn.

Een niet onbelangrijke nuance die in dit verband kan worden gemaakt is de vaststelling dat de naleving van regelgeving niet enkel door handhaving in strikte zin kan of moet worden afgedwongen, maar dat ook andere acties zoals bv. informatie en communicatie, het responsabiliseren van doelgroepen enz. eveneens een belangrijke bijdrage leveren of kunnen leveren tot een betere naleving van de regels.

¹ Het totaal omvat 3.324 via internet aangevraagde visverloven.

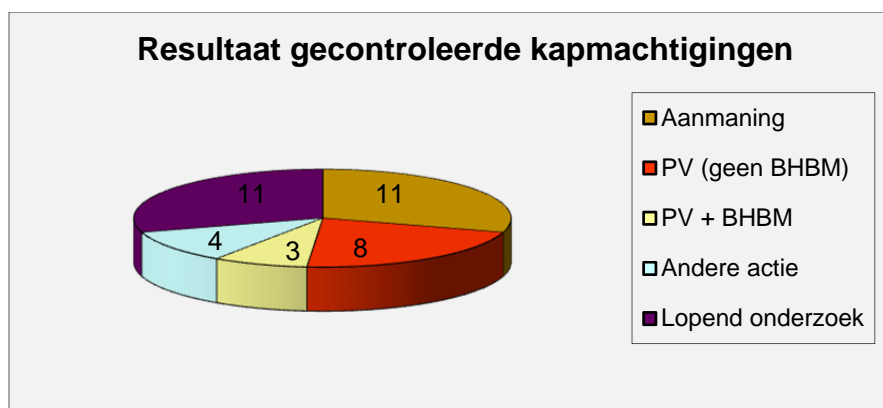
Gecontroleerde vergunningen

Het Agentschap voor Natuur en Bos reikt elk jaar een groot aantal vergunningen uit. De controle op de naleving van de vergunningsvoorwaarden is in eerste instantie een verantwoordelijkheid van de beleidsuitvoerende entiteiten binnen het ANB. Wanneer zij bij controle vaststellen dat er een probleem rijst op het vlak van de naleving van de vergunningsvoorwaarden, kan de Natuurinspectie worden ingeschakeld.

Hierbij kan het onder meer gaan om kapmachtigingen, natuurvergunningen, meldingen betreffende bijzondere jacht, bestrijding, afwijkingen op het bembesluit enz.

In 2012 heeft de Natuurinspectie op vraag van de beleidscollega's 37 kapmachtigingen gecontroleerd, vnl. in de provincies Vlaams-Brabant en Oost-Vlaanderen.

De grafiek hieronder geeft het resultaat van die controles:

Specifieke Handhavingscampagnes

Het handhavingsplan 2012 van het ANB legt een aantal prioriteiten vast op het vlak van toezicht en opsporing. In het bijzonder wordt aandacht gevraagd voor de planmatige aanpak van de handhavingsactiviteiten. Daarom wordt bij het begin van het jaar in functie van de specifieke omstandigheden in elke provincie een uitvoeringsplan opgemaakt voor de uit te voeren campagnes op het terrein.

De campagnes in het kader van het toezicht gebeuren hoofdzakelijk in het weekend en hebben een eerder preventief karakter. Ze zijn gericht op de controle van recreatieve activiteiten zoals het vissen, jagen en georganiseerde recreatie in bos- en natuurgebieden.

Vooropgezette acties voorzien in het handhavingsplan moeten soms wijken omwille van het uitvoeren van dringende prioriteiten inzake opsporing van bepaalde gemelde delicten. De planmatige aanpak vraagt van de Natuurinspectie de nodige soepelheid en bijsturing van de activiteiten in functie van wat zich dagdagelijks aandient.

Anderzijds is de doorgedreven aanpak van bepaalde overtredingen, zoals vogelvangst, indien met goed gevolg afgerond, een behoorlijke garantie dat in de daaropvolgende jaren het aantal meldingen van overtredingen gevoelig kan verminderen.

Resultaat van de geplande acties:

1. Jachtcontrole: in totaal werden 52 acties opgezet; die hebben geleid tot 53 processen-verbaal, onder meer tegen stroperij en het uitzetten van wild. Stroperijacties worden in de meeste gevallen uitgevoerd in samenwerking met de politie.

2. Roofvogelvergiftiging: 20 acties. In de meeste gevallen is de dader onbekend gebleven. Voor een uitgebreide analyse wordt verwezen naar het hoofdstuk over de analyseresultaten van dode roofvogels (zie verder).

3. Illegale vogelvangst: 59 acties.

4. Illegale vogelhandel: 17 acties.

5. Controle van vogelbeurzen en vogelmarkten: 9 acties.

In totaal werden in 2012 146 processen-verbaal wegens schending van het Soortenbesluit opgesteld; het overgrote deel daarvan had betrekking op vogels.

6 -8: Controle visserij: 156 processen-verbaal.

9. Controle op wildcrossers en quads: 16 acties. Het gebruik van quads en crossmotors in natuurgebieden is de laatste jaren toegenomen. Vooral in Limburg blijft deze problematiek een aandachtspunt. In totaal werden 3 motorvoertuigen in beslag genomen.

Soms weet de quadbestuurder (of de motorcrosser) niet dat hij niet door bos en natuur mag rijden; het probleem is dat de grenzen van sommige natuurgebieden op het terrein dikwijls niet of onvoldoende duidelijk zijn aangeduid. Dat is bijvoorbeeld het geval voor de vogelrichtlijngebieden die dikwijls zeer uitgestrekt zijn. Meer sensibilisering en informatielevering rond de regelgeving van gemotoriseerd verkeer in natuurgebieden is

nodig. Verder zou de aanleg van enkele permanente motorcrossomlopen de druk op natuurgebieden kunnen verminderen.

10. Controle op naleving kapmachtiging, natuurvergunning...: deze controles gebeuren op vraag van de afdeling Beleid; in 2012 werden 37 vergunningen gecontroleerd.

11. Controle van landbouwers in het kader van plattelandsontwikkelingsmaatregelen: de controles worden uitgevoerd op basis van de verordening (EG) nr. 1975/2006 van de Commissie en zijn verplicht voor alle maatregelen die door de Europese Unie gefinancierd worden in uitvoering van verordening (EG) nr. 1698/2005 van de Raad. Concreet betreft het de maatregelen 'bebossing van landbouwgronden', 'ecologische bosfunctie' en 'bebossing/herbebossing'.

De controles ter plaatse omvatten elk jaar een steekproef van ten minste 5% van de begunstigen die gedurende het vorige jaar een uitbetaling gekregen hebben voor oppervlakte gerelateerde maatregelen. Van deze groep wordt 1% volgens een willekeurige steekproeftrekking geselecteerd en 4% volgens een risicoanalyse. Voor de niet-oppervlakte gerelateerde maatregelen wordt 4 % van het uitbetaalde bedrag gecontroleerd.

Op basis van een (kwantitatieve) oppervlaktecontrole en een (kwalitatieve) conformiteitscontrole wordt nagegaan of de bebossing is uitgevoerd conform het ingediende subsidiedossier.

In 2012 werden in totaal 25 dossiers gecontroleerd: 21 ervan werden in orde bevonden; in vier dossiers werd een aanmaning gegeven.

12. Controle vogelhouderij: 25 acties.

13. Bescherming van historisch permanent grasland in de landbouwstreek De Polders in de provincie West-Vlaanderen: 5 acties.

Strafrechtelijk en administratiefrechtelijk optreden

Het MHD maakt een onderscheid tussen milieumisdrijven en milieu-inbreuken.

Milieumisdrijven worden vastgesteld door middel van een proces-verbaal dat aan het parket wordt bezorgd. Het parket kan beslissen om het dossier zelf te behandelen of om het door te sturen naar AMMC.

Een milieu-inbreuk wordt vastgesteld door middel van een verslag van vaststelling dat rechtstreeks naar AMMC wordt gestuurd.

AMMC behandelt alle door haar ontvangen dossiers met het oog op het opleggen van een bestuurlijke boete.

Processen-verbaal

Aantal in 2012 opgestelde processen-verbaal volgens aard van het delict:

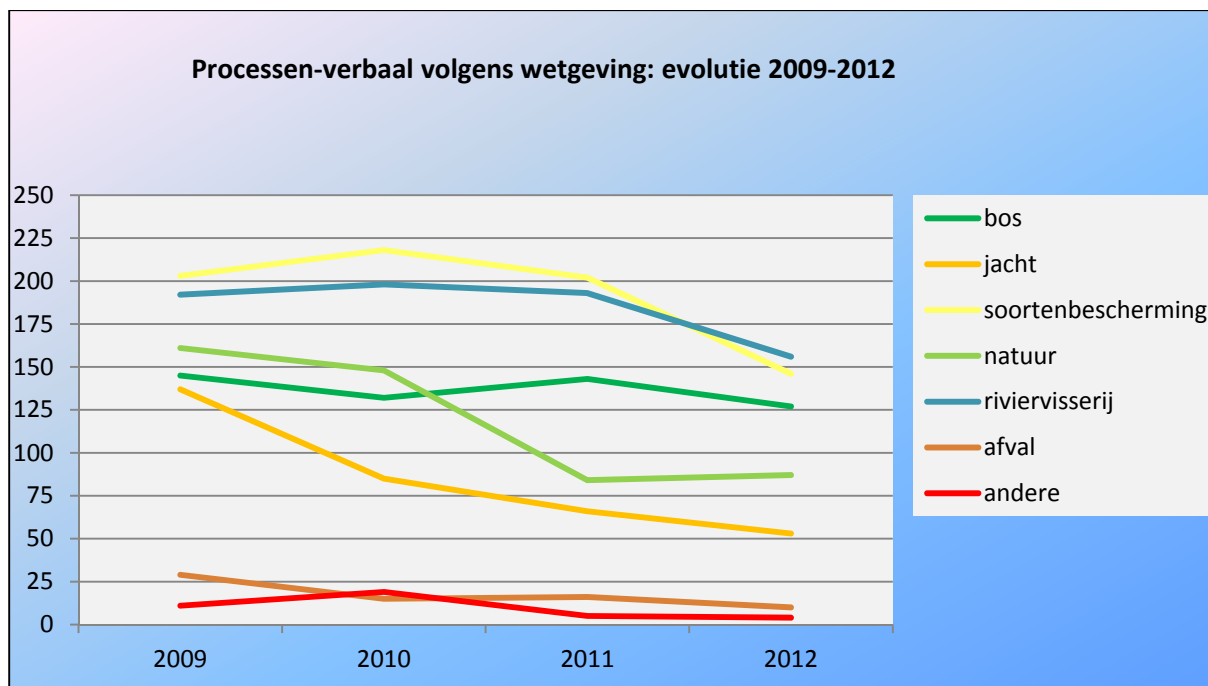
Overtreden regelgeving	ANT	LIM	OVL	VLB	WVL	Totaal
Bossen	26	43	33	16	9	127
Jacht	8	9	15	10	11	53
Soortenbescherming	14	30	54	11	37	146
Natuur	10	16	29	19	13	87
Riviervisserij	29	51	20	15	41	156
Afval	1	3	3	1	2	10
Andere	1		1	0	2	4
Totaal aanvankelijk	89	152	155	72	115	583
Totaal navolgend	16	32	110	12	44	214¹
Totaal aanv. + nav.	105	184	265	84	159	797

aanv. = aanvankelijk PV
nav. = navolgend PV

Ten opzichte van 2011, toen er 709 aanvankelijke PV's werden opgesteld, is het aantal aanvankelijke PV's in 2012 met 13% gedaald. Ten opzichte van 2009 bedraagt de daling zelfs 34%.

Dit heeft vooral te maken met de optimalisering van het systeem van aanmaningen, waarvan het aantal in 2012 bijna verzesvoudigde t.o.v. 2009 (zie verder).

¹ waarvan 69 navolgend op een aanvankelijk PV van andere diensten (politie...)

Aanvankelijke PV 2012, opgesteld naar functie:

	ANT	LIM	OVL	VLB	WVL	Totaal
Natuurinspectie	73	149	146	71	95	534
Boswachters	5	1	9	1	5	15
Boswachters met deeltijdse natuurinspectietaken	11	2	0	0	15	34
Totaal	89	152	155	72	115	583

Belangrijkste overtreden artikels

Hieronder volgt een kort overzicht van de belangrijkste wets-, decreets-, of besluitartikels waarop in 2012 werd gevebaliseerd.

Riviervisserijwet art. 12 (vissen in gesloten tijd; verboden tuigen)	89
Natuurdecreet art. 13 (wijziging van vegetatie of KLE zonder natuurvergunning)	81
Bosdecreet art. 97 (diverse beschermingsbepalingen)	78
Natuurdecreet art. 14 (zorgplicht)	68
Riviervisserijwet art. 7 (vissen zonder visverlof)	68
Riviervisserijwet art. 2 (visrecht op bevaarbare waterlopen behoort aan de overheid)	58
Bosdecreet art. 90bis (ontbossing)	54
Jachtdecreet art. 19 (verboden tuigen en middelen)	45
Bosdecreet art. 96 (wijzigingen en beschadigingen bosbodem)	40
Natuurdecreet art. 51 (soortenbescherming)	38
Bosdecreet art. 81 (kappen zonder machtiging)	34
Bosdecreet art. 90 (vervreemding zonder machtiging)	28
Bosdecreet art. 14 (verbod gemotoriseerd verkeer)	26
Riviervisserijwet art. 4 (vissen met max. 2 hengels)	26

Bosdecreet art. 10 (toegankelijkheid)	16
Materialendecreet art. 12 (storten van afval)	10
Soortenbesluit art. 12 (bezit, vervoer en handel van specimens van beschermde soorten)	91
Soortenbesluit art. 16 (verboden middelen)	89
Soortenbesluit art. 41 (ringverplichting voor in gevangenschap geboren vogels)	85
Soortenbesluit art. 10 (doden of vangen beschermde dieren, vernielen beschermde plantensoorten)	85
BVR Uitvoering Decreet Natuurbehoud art. 8 (vegetatiewijziging zonder vergunning)	61
Soortenbesluit art. 42 (ringnormen voor in gevangenschap geboren vogels)	58
Soortenbesluit art. 3 (toepassingsgebied soortenbesluit)	42
Soortenbesluit art. 9 (welke soorten zijn beschermd)	41
BVR Riviervisserij art. 32 (na te leven voorwaarden bij gebruik van hengel)	36
BVR Riviervisserij art. 13 (visverbod tijdens de paaitijd)	32
BVR Riviervisserij art. 17 (vissen in paaitijd of 's nachts in waters waar dat verboden is)	30
Soortenbesluit art. 43 (vogelringen worden enkel afgeleverd door erkende vogelhouderverenigingen)	30
Soortenbesluit art. 50 (vogelhouders, vogelhandelaars, VOC's zijn verplicht toezicht te aanvaarden)	29
Soortenbesluit art. 44 (gebruik van vogelringen van een bepaald jaar beperkt tot het jaar van geboorte; ringen enkel voor persoonlijk gebruik)	25
BVR Uitvoering Decreet Natuurbehoud art. 7 (wijziging van bepaalde vegetaties en KLE's is verboden)	19
BVR Riviervisserij art. 26 (verboden vistuigen)	19
BVR Jachtvoorwaarden art. 3 (verboden jachtmethoden en –middelen)	18
BVR Riviervisserij art. 14 (visverbod in gesloten tijd)	18
BVR Riviervisserij art. 16 (vissen bij nacht)	17
BVR Riviervisserij art. 36 (visfuk en schietfuk in verboden waterlopen)	12
BVR Riviervisserij art. 28 (maat vistuigen)	11

Prioritaire processen-verbaal

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal prioritaire en niet-prioritaire processen-verbaal per provincie opgesteld in 2012(enkel aanvankelijke PV).

Voor deze cijfers heeft het ANB zich gebaseerd op de prioriteitennota vervolgingsbeleid milieurecht in het Vlaams Gewest van 30 mei 2000, goedgekeurd door de toenmalige Commissie Vervolgingsbeleid, een overlegorgaan tussen vertegenwoordigers van de procureurs-generaal en de bevoegde milieuadministraties van het Vlaams Gewest, waarvan de taken sinds de inwerkingtreding van het milieuhandavingsdecreet zijn overgenomen door de Vlaamse Hoge Raad voor Milieuhandhaving.

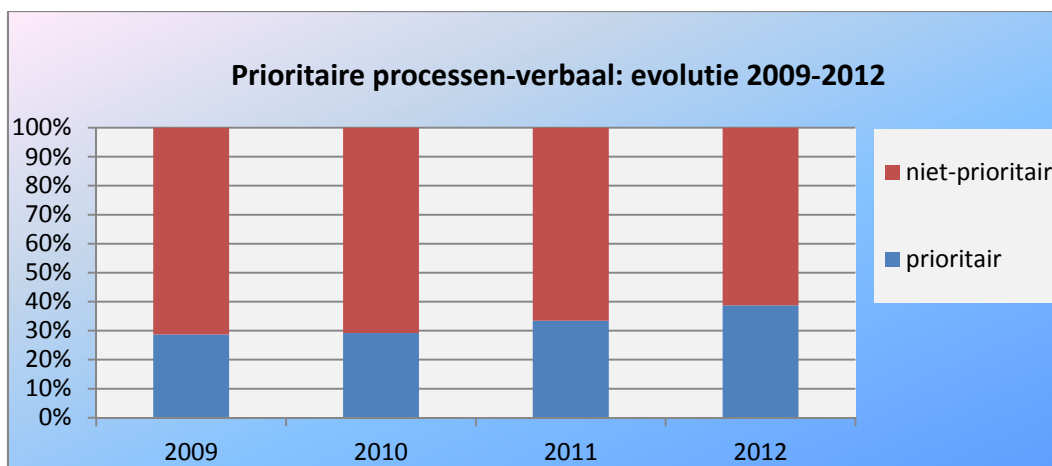
	ANT	LIM	OVL	VLBR	WVL	Totaal	%
Prioritaire PV	7	72	92	26	29	226	38,8%
Niet-prioritaire PV	82	80	63	46	86	357	61,2%
Totaal	89	152	155	72	115	583	100,0%

Noot: om technische redenen hebben de vermelde cijfers enkel betrekking op de eerst vermelde prioriteitcode in een PV, hoewel het kan dat aan een bepaald PV meerdere prioriteitcodes worden toegekend.

De prioriteiten van de prioriteitennota en de prioriteiten van het handavingsplan van het ANB stemmen maar gedeeltelijk overeen.

Dat hoeft op zich niet te verwonderen: de prioriteitennota is ondertussen tien jaar oud en in die periode hebben zich grote veranderingen voorgedaan, enerzijds op organisatorisch vlak door de fusie van de vroegere afdelingen Natuur en Bos & Groen tot het Agentschap voor Natuur en Bos, en de oprichting van de Natuurinspectie binnen het ANB, en anderzijds door een gewijzigde sectorregelgeving.

Dat in dit rapport enkel cijfers over de prioriteiten van de prioriteitennota worden vermeld, heeft een technische reden: aan elke prioriteit van de prioriteitennota is een specifieke code toegekend die als een apart veld in de processen-verbaal-applicatie van het ANB is opgenomen; de bovengenoemde cijfers werden gegenereerd op basis van de codes die in dat veld werden ingevuld.

Stroperij

Onder stroperij wordt verstaan:

- bij de jacht: jagen zonder jachtverlof, jagen op andermans grond, jagen in gesloten tijd en jagen met verboden tuigen;
- bij de riviervisserij: vissen zonder visverlof, vissen in gesloten tijd en vissen met verboden tuigen;
- bij de beschermde soorten: het vangen en/of doden van beschermde diersoorten.

De meest voorkomende diersoorten die slachtoffer werden van stroperij zijn vooral zangvogels zoals vink, putter, sijs, barmsijs, kneu, groenling, goudvink, kruisbek, Europese kanarie, staartmees, appelvink, geelgors, maar ook buizerd, sperwer, havik en patrijs. Verder ook andere diersoorten zoals, haas, vos, ree, steenmarter, paling, snoek en snoekbaars.

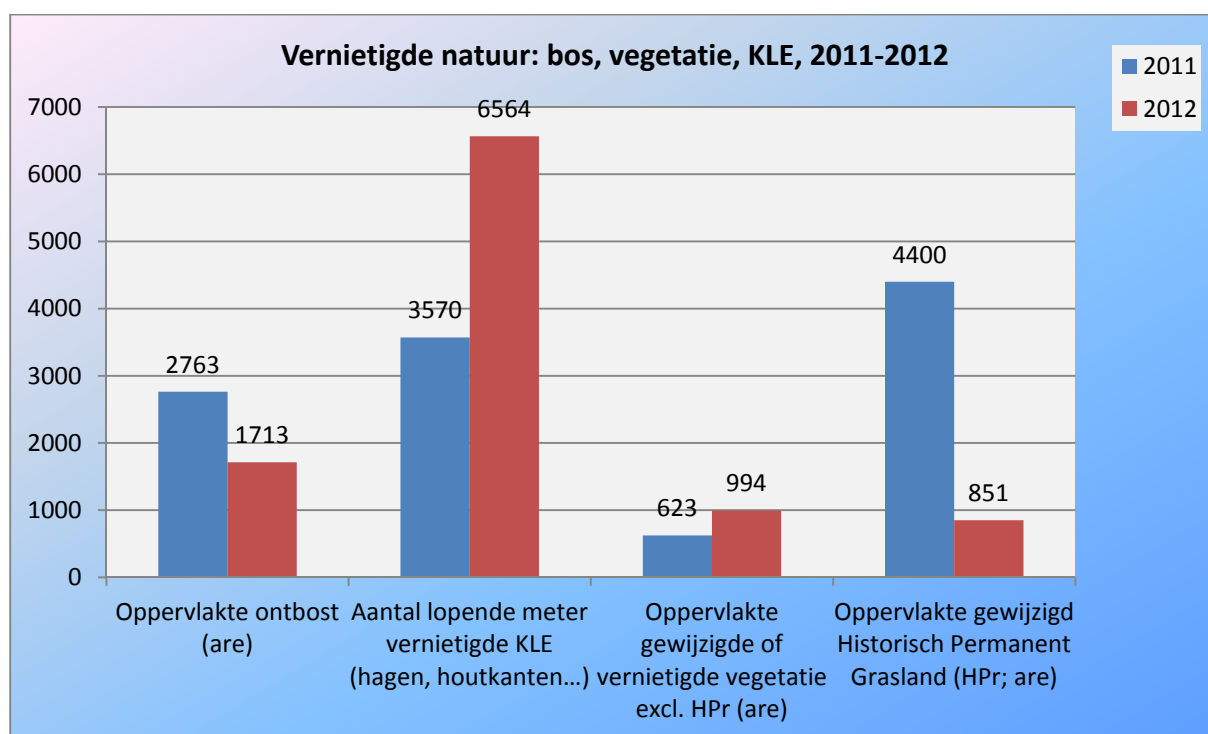
Aantal processen-verbaal stroperij per provincie voor het jaar 2012:

	ANT	LIM	OVL	VLB	WVL	Totaal
Jacht	7	11	15	9	10	52
Visserij	29	49	20	13	26	137
Soortenbesluit	14	23	54	7	29	127
Totaal	50	83	89	29	65	316

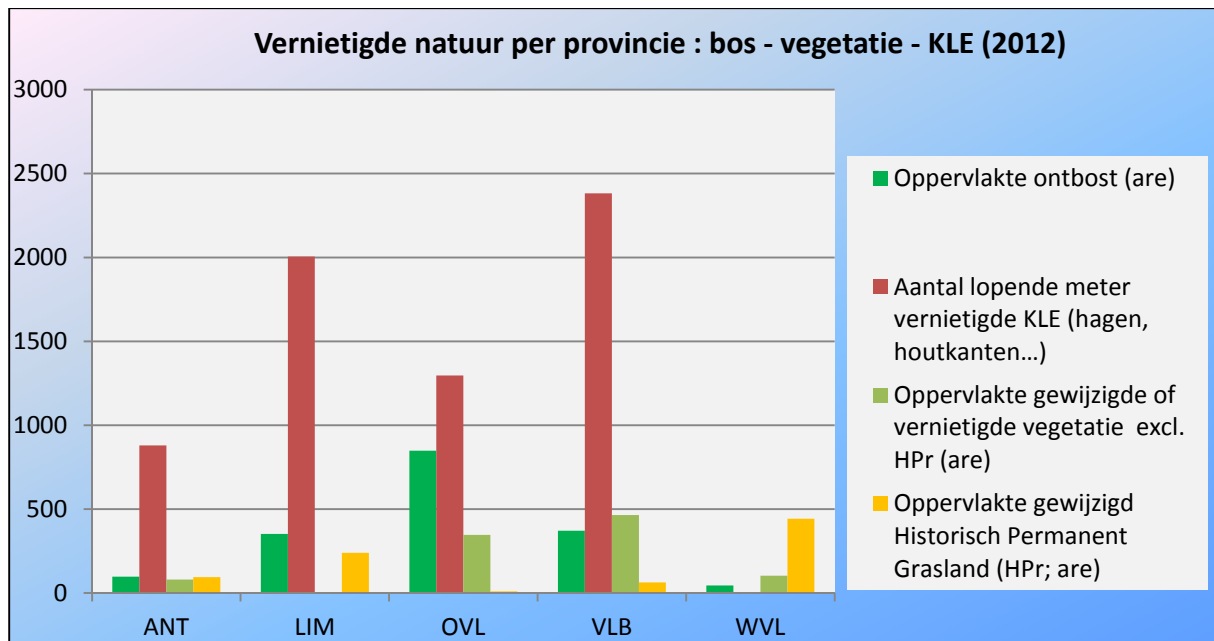
Vernietigde natuur

De volgende grafieken geven een overzicht van in 2011 en 2012 vernietigde natuur; de gegevens zijn gebaseerd op de vaststellingen neergeschreven in de processen-verbaal. Concreet gaat het om ontbossing (kappen van bos met het oog op een bestemmingswijziging); de vernietiging of wijziging van beschermde vegetaties (met inbegrip van het scheuren van HPG) en KLE's. De cijfers zijn een onderschatting van de werkelijkheid, omdat zeker niet alle overtredingen gesignaleerd of gezien worden.

In regel wordt aan elke overtreder een herstel door middel van een bestuurlijke maatregel opgelegd.

In vergelijking met 2011 werd in 2012 minder bos ontbost (vooral in Antwerpen) en minder HPG vernietigd (vooral in Oost- en West-Vlaanderen). De oppervlakte vernietigde vegetatie (excl. HPG) en het aantal lopende meter vernietigde KLE's zijn daarentegen gestegen (KLE's vooral in Limburg en Vlaams-Brabant).

Overtreding van de randvoorwaarden in het gemeenschappelijk landbouwbeleid

Landbouwers die rechtstreekse inkomenssteun wensen te ontvangen, moeten bepaalde randvoorwaarden naleven voor het verkrijgen van die steun. Het voldoen aan die randvoorwaarden is eveneens gekend onder de naam cross compliance.

Enkele van die randvoorwaarden hebben betrekking op de naleving van de regels inzake wijziging van vegetaties, de bescherming van vogels en het behoud van andere beschermde diersoorten.

Bij niet-naleving van de randvoorwaarden kan de overheid de rechtstreekse steun verlagen of zelfs volledig intrekken.

In 2012 heeft het ANB 46 processen-verbaal opgesteld tegen landbouwers wegens schending van bovengenoemde regels. Op basis van Europese regelgeving in verband met het gemeenschappelijk landbouwbeleid wordt de inkomenssteun van de gevaloriseerde landbouwers ingekort. De hoogte van de inkorting hangt af van de ernst van het misdrijf en wordt bepaald door het Agentschap voor Landbouw en Visserij.

Toepassing van het protocol ANB-IRWO

In de loop van 2012 is het samenwerkingsprotocol afgesloten met IRWO effectief in werking getreden. Op basis hiervan is de Natuurinspectie bevoegd om ontbossingen krachtens de VCRO vast te stellen.

In 2012 werden volgende aantallen PV's opgesteld wegens ontbossing:

- 33 PV's enkel op grond van het bosdecreet;
- 10 PV's op grond van het bosdecreet en de VCRO.

Er werden 2 stakingsbevelen opgelegd op basis van de VCRO.

Verslagen van Vaststelling

Waar een milieumisdrijf wordt vastgesteld door middel van een proces-verbaal dat naar het parket wordt gestuurd, wordt een milieu-inbreuk vastgesteld door middel van een verslag van vaststelling, dat rechtstreeks naar AMMC wordt gestuurd.

In 2012 werden 4 verslagen van vaststelling opgesteld.

Dit lage aantal is volledig te verklaren door het feit dat het milieubeheerrecht actueel maar weinig milieu-inbreuken kent.

Sanctionering van processen-verbaal

Vroeger ontving het ANB relatief weinig informatie van de parketten over het gevolg dat werd gegeven aan de processen-verbaal van het ANB. Die situatie is sinds de oprichting van de Natuurinspectie en sinds de inwerkingtreding van het MHD verbeterd, vooral in de provincies waar een overleg tussen de Natuurinspectie en de parketten tot stand is gekomen. Ook de afspraken gemaakt binnen de Vlaamse Hoge Raad voor Milieuhandhaving (VHRM) hebben geleid tot een betere informatie-uitwisseling op dit vlak. Niettemin blijft het moeilijk om op niveau van het ANB een volledig overzicht te verzamelen. Voor cijfers dienaangaande wordt dan ook verwezen naar het milieuhandhavingsrapport 2012 van de VHRM.

Sinds de inwerkingtreding van het MHD beschikken parketten over de mogelijkheid om een proces-verbaal niet strafrechtelijk te behandelen; in dat geval sturen zij het PV voor administratieve sanctionering door naar AMMC.

Hieronder volgt een overzicht per provincie van het aantal PV's die de parketten in 2012 naar AMMC hebben doorgestuurd:

Antwerpen:	35
Limburg:	83
Oost-Vlaanderen:	74
Vlaams-Brabant:	15
West-Vlaanderen:	35
Totaal:	242

Deze cijfers zijn wellicht nog een onderschatting van de realiteit omdat het ANB niet altijd in kennis wordt gesteld van de beslissing van de parketten.

Voor meer gedetailleerde cijfers wordt verwezen naar het milieuhandhavingsrapport 2012 van de VHRM.

In 2012 heeft AMMC in 175 ANB-dossiers een bestuurlijke boete opgelegd; in 14 dossiers werd geen bestuurlijke boete opgelegd.

Aanmaningen

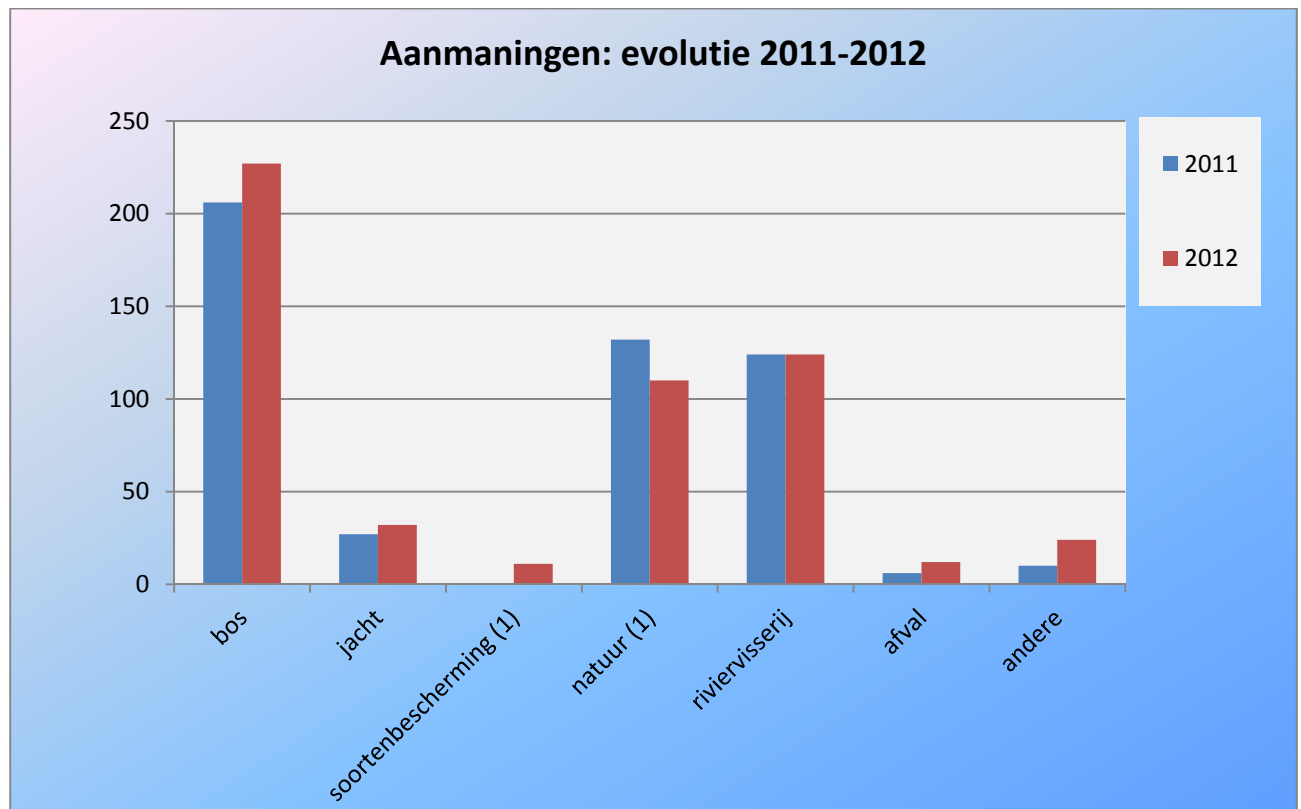
In totaal heeft het ANB in 2012 540 schriftelijke aanmaningen gegeven, een lichte stijging ten opzichte van 2012.

Hierbij handelde het voor een groot deel om delicten in de recreatieve sfeer met geringe milieu-impact zoals bv. loslopende honden in bos- en natuurgebieden, of wandelen op plaatsen waar dat verboden is.

Aantal in 2012 opgestelde aanmaningen volgens aard van het delict:

Overtreden regelgeving	ANT	LIM	OVL	VLB	WVL	Totaal
Bossen	93	18	31	37	48	227
Jacht	2	6	11	5	8	32
Soortenbescherming	0	6	2	0	3	11
Natuur	10	16	23	26	35	110
Riviervisserij	41	7	13	54	9	124
Afval	1	3	5	1	2	12
Andere	0	19	4	0	1	24
Totaal	147	75	89	123	106	540

Onderstaande grafiek geeft, voor de jaren 2011 en 2012, het aantal aanmaningen weer gerelateerd aan de wetgeving die werd geschonden.

(1) In 2011 vormden natuur en soortenbescherming één categorie.

Aantal aanmaningen volgens functie:

- Natuurinspectie: 385
- Boswachters: 114
- boswachter met tijdelijke inspectietaken: 41

De verhouding aanmaningen/aanvankelijke PV's in 2012 bedraagt 0,93 (2011: 0,71). De trend van het meer gebruiken van de aanmaning als handhavinginstrument zet zich door. Het ANB streeft er naar om hard op te treden waar nodig en zacht waar het kan.

Bestuurlijke maatregelen

Een bestuurlijke maatregel is een bestuurshandeling waarbij een toezichthouder de vermoedelijke overtreder kan bevelen maatregelen te nemen om:

- 1) het delict te beëindigen, de gevolgen ervan ongedaan te maken of herhaling ervan te voorkomen;
- 2) activiteiten of werkzaamheden te beëindigen.

In totaal heeft het ANB in 2012 159 bestuurlijke maatregelen opgelegd.

Aard van de bestuurlijke maatregelen:

bevel tot staking ⁽¹⁾	10
bevel tot regularisatie ⁽²⁾	106
combinatie van bevel tot staking/regularisatie	43
Totaal	159

(1) stilleggen van werken, een verbod op het uitvoeren van werken

(2) opleggen van herstelmaatregelen, bv. heraanplanting

In 9 gevallen was het niet mogelijk de maatregel binnen de opgelegde termijn te doen uitvoeren.

Het ANB heeft in 2012 in totaal 23 processen-verbaal opgesteld wegens het niet (tijdig) uitvoeren van een bestuurlijke maatregel (opgelegd in 2012 of voordien).

Aantal opgeheven bestuurlijke maatregelen: er werden in 2012 21 formele besluiten houdende opheffing van bestuurlijke maatregelen getroffen. In veel gevallen wordt een bestuurlijke maatregel niet expliciet maar impliciet opgeheven, nl. als vastgesteld wordt dat de opgelegde maatregel (tijdig) werd uitgevoerd.

Aantal beroepen tegen de opgelegde bestuurlijke maatregelen: Er werden 21 beroepen ingediend tegen de in 2012 opgelegde bestuurlijke maatregelen, met volgend resultaat:

- onontvankelijk: 10
- ongegrond: 3
- deels gegrond: 3
- gegrond: 0
- beslissing niet bekend: 5

Aantal verzoeken tot oplegging van een bestuurlijke maatregel (toepassing van art. 16.4.18 van het MHD): net zoals in 2011 heeft het ANB 2 verzoeken tot oplegging van een bestuurlijke maatregel ontvangen. Een ervan was onontvankelijk, de andere ongegrond.

Het ANB heeft in 2012 enkel bestuurlijke maatregelen opgelegd in het kader van een milieumisdrijf. Deze maatregelen werden meegedeeld aan de procureur, hetzij samen met het proces-verbaal, hetzij achteraf, na verzending van het proces-verbaal.

Deze informatiedoorstroming vanuit administratie naar parket is belangrijk om tegenstrijdige acties van administratie en parket te vermijden.

Veiligheidsmaatregelen

Veiligheidsmaatregelen zijn maatregelen die een toezichthouder kan treffen om een aanzienlijk risico voor mens of milieu uit te schakelen of in te perken, zonder dat hierbij sprake is van een milieumisdrijf.

Het ANB heeft in 2012 twee veiligheidsmaatregelen opgelegd.

De bevoegdheden van de gemachtigde ambtenaren van het ANB

Het MHD heeft de volgende bevoegdheden toegekend aan de gemachtigde ambtenaar:

- 1° Indienen van voorstellen bij de strafrechtbank tot oplegging van bevelen om de plaats in de oorspronkelijke toestand te herstellen, het strijdige gebruik te staken of aanpassingswerken uit te voeren (art. 16.6.6, § 1, MHD);
- 2° Indienen van vorderingen bij de strafrechtbank tot oplegging van een dwangsom per dag vertraging in de tenuitvoerlegging van de herstelmaatregelen (art. 16.6.6, § 3, MHD)
- 3° Indienen van een vordering van herstelmaatregelen bij de burgerlijke rechtbank bevoegd voor de plaats waar het milieumisdrijf plaatsvond (art. 16.6.7, MHD);
- 4° Controle van de uitgevoerde herstelmaatregelen en vaststelling daarvan in een proces-verbaal van vaststelling (art. 16.6.8, MHD);
- 5° Opleggen van de door de rechtbank bevolen herstelmaatregel aan de persoon aan wie de rechtbank het herstel heeft opgelegd (art. 16.6.9, MHD);
- 6° Het zelf uitvoeren (of laten uitvoeren) van de herstelmaatregel wanneer de persoon aan wie de rechtbank het herstel heeft opgelegd, de herstelmaatregel niet heeft uitgevoerd binnen de door de rechtbank opgelegde termijn (art. 16.6.9, MHD).

De functie van gemachtigd ambtenaar wordt bij het ANB uitgeoefend door de (provinciale) celverantwoordelijken bij de Natuurinspectie, op grond van een ministerieel besluit.

De bovengenoemde bevoegdheden worden maar beperkt toegepast omdat de voorkeur wordt gegeven aan de bestuurlijke maatregel als instrument om herstel te vorderen. Het instrument van de gerechtelijke herstellvordering wordt dan in tweede orde toegepast voor het geval de overtreder de opgelegde bestuurlijke maatregel naast zich neerlegt.

Wat de bevoegdheid onder punt 1° betreft, heeft de Natuurinspectie in 2012 19 vorderingen tot herstel ingediend bij de strafrechtbank wegens vastgestelde overtredingen van het bosdecreet en het natuurdecreet; in 16 gevallen werd ook een dwangsom gevorderd.

Inbeslagnemingen

Bij de vaststelling van een misdrijf wordt materiaal waarvan het bezit verboden is of dat heeft gediend tot het plegen van het misdrijf vaak in beslag genomen. Meestal gaat het om vogelvangst-, jacht- of visserijdelicten en worden er mistnetten, vangnetten, lokmiddelen (bandopnemers, kwartelfluitjes...), materiaal om te frauderen met pootringen (tangen, vijlen, zaagjes, ringen ...) lokkooien, veerklemmen, fuiken, hengels e.d. in beslag genomen.

Maar ook bij natuur- of bosdelicten kunnen zaken die tot het misdrijf hebben gediend in beslag worden genomen, zoals bv. crossmotors of quads.

Illegaal gehouden vogels worden onmiddellijk vrijgelaten, overgebracht naar een erkend opvangcentrum of ter plaatse in beslag genomen.

In beslag genomen beschermde vogels: 5744, waarvan 3366 zangvogels, 7 roofvogels en 2371 fazanten. Dit komt overeen met een stijging van 31 % t.o.v. 2011 toen er 4377 vogels in beslag werden genomen,

In beslag genomen illegaal gehouden of gebruikte tuigen bestemd om beschermde fauna te vangen/doden: 1590 (2011: 1392). In 2012 heeft de Natuurinspectie 5 motorvoertuigen in beslag genomen.

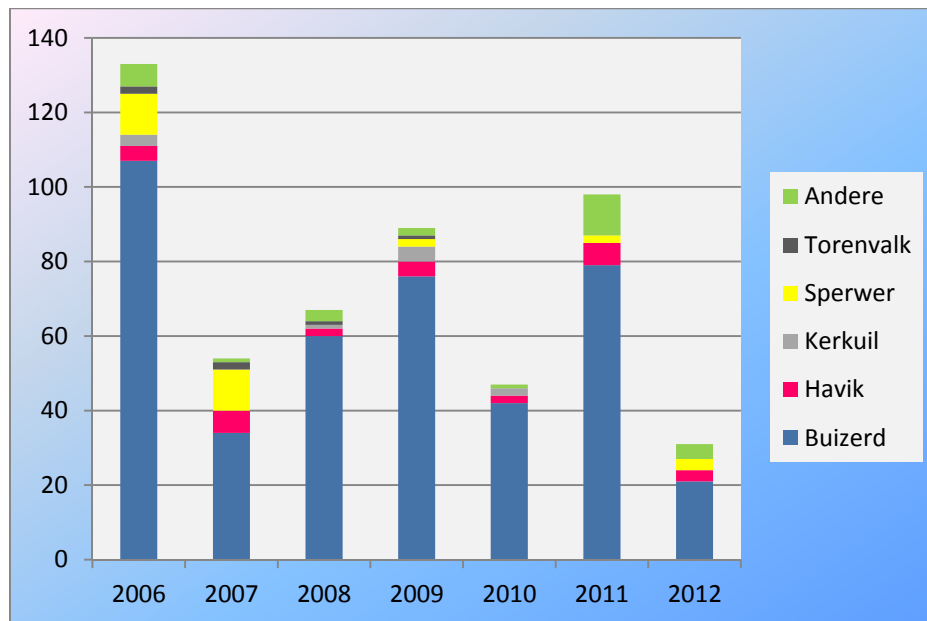
Dode roofvogels: analyseresultaten

Sinds 1966 hebben alle roofvogels in België een beschermd statuut. Elk jaar opnieuw worden roofvogels dood teruggevonden, voor een groot deel door toedoen van de mens, namelijk door vergiftiging of afschot.

Om de roofvogelvervolging beter in kaart te brengen werd in 2006 binnen elke Provinciale Dienst van het ANB een roofvogelmeldpunt opgericht. Sinds 2008 zijn deze meldpunten geïntegreerd in de algemene meldpunten van de provinciale Natuurinspecties. Elke melding van gevonden dode roofvogels wordt onderzocht en geregistreerd. Verdachte gevallen (bij vermoeden van een niet-natuurlijke doodsoorzaak) worden aan een autopsie en (eventueel) een toxicologisch onderzoek onderworpen.

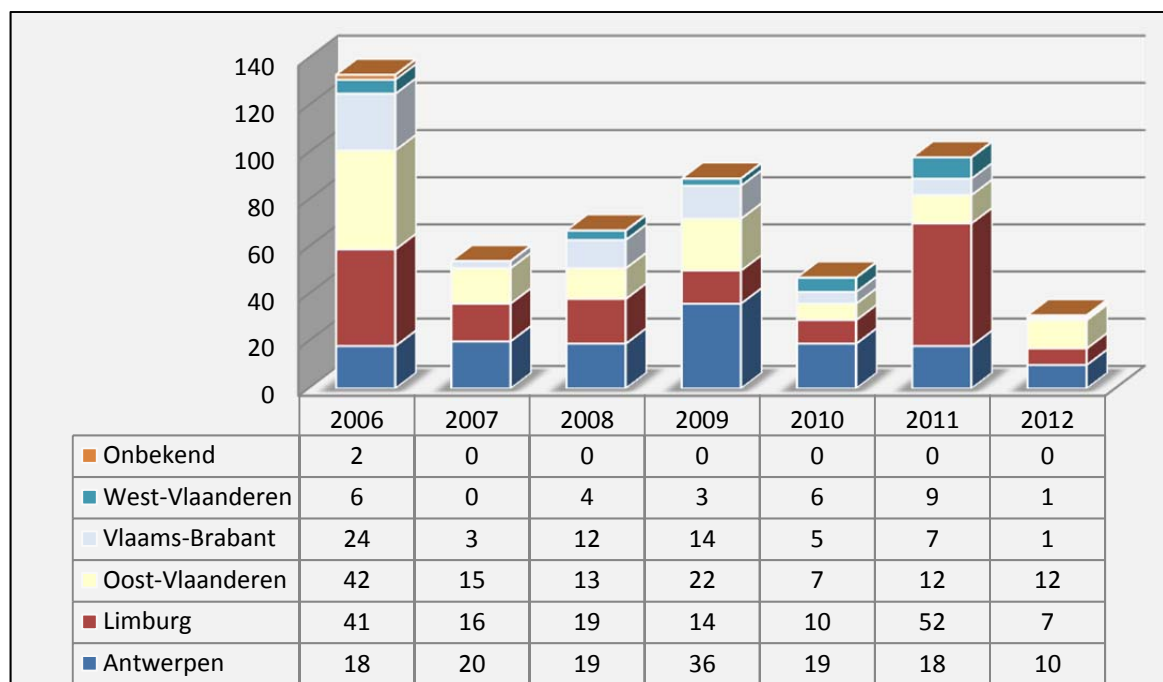
Met een analyse van die onderzoeken wordt gepoogd de evolutie van de roofvogelvervolging, doodsoorzaken en gebruikte gifsoorten sinds 2006 in kaart te brengen.

Evolutie van gemelde dode roofvogels 2006-2012:

Het aantal gemelde dode roofvogels kent, na een sterke stijging in 2011, een al even sterke daling in 2012. De buizerd blijft afgetekend het grootste slachtoffer onder de roofvogels; het grote aantal vergiftigde buizerds is vooral "collateral damage" in de (illegale) strijd tegen andere diersoorten zoals vos of verwilderde kat waarvoor het gif (aangebracht op aas, bv. een dode duif) in de eerste plaats bedoeld is. Buizerds eten immers geregeld dood aas.

Evolutie van gemelde dode roofvogels per provincie 2006-2012

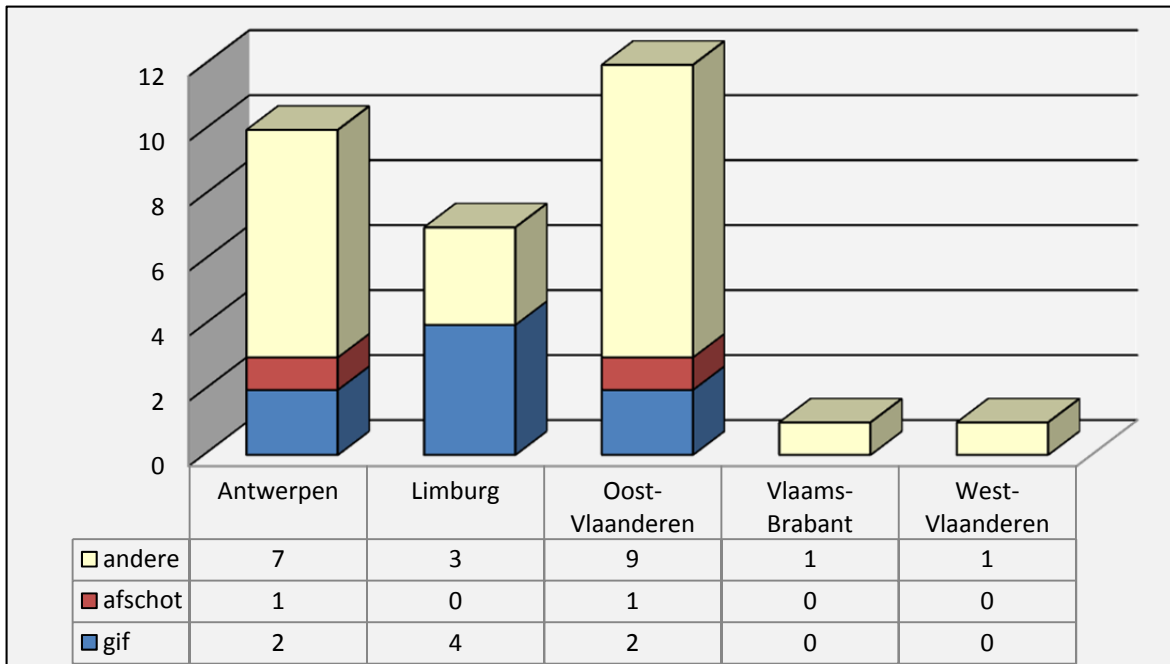
Uit deze grafiek blijkt duidelijk dat in 2012 in bijna alle provincies een sterke daling van het aantal gemelde roofvogels werd vastgesteld, maar vooral in Limburg, dat in 2011 nog een zeer sterke stijging kende.

Doodsoorzaak over de periode 2006-2012:

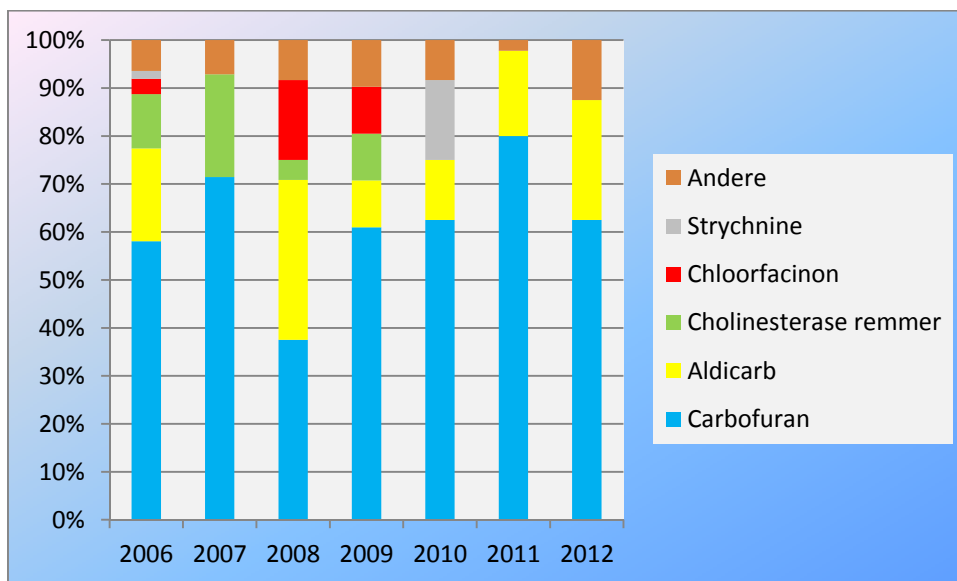
- in 41 % van de gevallen is er sprake van vergiftiging;
- afschot vormt in 7 % van de gevallen de doodsoorzaak.
- in de helft van de gevallen is de doodsoorzaak ofwel een natuurlijke dood, een ongeval of blijft de oorzaak onbekend. Wellicht omvat deze categorie nog een aantal vergiftigingen door gebruik van onbekende giften maar konden dergelijke giften in het labo niet worden aangetoond.

Opmerkelijk is dat deze percentages sinds 2009 nagenoeg constant blijven.

Doodsoorzaken voor het jaar 2012 volgens provincie

Gebruikte giften 2006-2012

Ook in 2012 zijn carbofuran en aldicarb de meest gebruikte giften.

Samenwerking en Overleg

Het ANB hecht een groot belang aan een goede samenwerking met andere handhavingsactoren. Precies omwille van de beperkte capaciteit van de Natuurinspectie is samenwerking van cruciaal belang om tot een goed resultaat te komen.

Er is op regelmatige basis overleg met de parketten, zowel dossiermatig (op het terrein) als beleidsmatig (binnen de structuren van de VHRM, zie verder).

Daarnaast wordt op ad-hoc basis samengewerkt met andere overheidsdiensten (ALV, OVAM, VMM, CITES, bouwinspectie...) en met gemeenten (meestal via de gemeentelijke milieudienst).

Met de arrondissementscommissarissen wordt vooral samengewerkt rond dossiers waar het jachtrecht op bepaalde percelen door meerdere jagers wordt geclaimd.

Verder heeft de Natuurinspectie in een aantal concrete dossiers samengewerkt met lokale of federale politie. Bij vele toezichts- en opsporingsdaden is samenwerking met de reguliere politie noodzakelijk om de veiligheid van de natuurinspecteurs te garanderen bij potentieel gevaarlijke acties. Ook de politie zelf doet een beroep op de expertise van de natuurinspecteurs. In Antwerpen zijn afspraken gemaakt met de scheepvaartpolitie om op geregelde basis gemeenschappelijke controles uit te voeren.

Eind 2011 werd met het IRWO een protocol afgesloten om nauwer samen te werken bij de behandeling van ontbossingsdossiers (zie hoger): ontbossing wordt immers strafbaar gesteld door zowel het bosdecreet als de VCRO. Op grond van dit protocol werd aan natuurinspecteurs de bevoegdheid verleend om ontbossingen ook op basis van de VCRO vast te stellen. Dit protocol moet tot een efficiëntere aanpak van ontbossingsdossiers op het niveau van de Vlaamse overheid leiden.

Het ANB participeert actief in de Vlaamse Hoge Raad voor Milieuhandhaving. Binnen de schoot van de Raad zijn volgende werkgroepen actief:

- de werkgroep Vaststelling en Toezicht;
- de werkgroep Bestuurlijke en Strafrechtelijke Sanctionering;
- de werkgroep Informatie-uitwisseling;
- de werkgroep Dataverzameling, Innovatie en Kennisopbouw;
- de werkgroep Strategisch Meerjarenprogramma.

De werkgroep Vaststelling en Toezicht wordt voorgezeten door de administrateur-generaal van het ANB; het secretariaat wordt eveneens door het ANB waargenomen.

In 2012 kwam deze werkgroep drie keer samen om te vergaderen over de volgende onderwerpen:

- Studie lokale milieuhandhaving: voornaamste agendapunt van de werkgroep was de lokale milieuhandhaving. Binnen de werkgroep werd, met het oog op de begeleiding van de studieopdracht, daartoe een begeleidingscommissie opgericht waar ook het ANB lid van was. Een ANB-medewerker van de Natuurinspectie verleende bijstand aan het permanente secretariaat bij de opstelling van het bestek. De begeleidingscommissie kwam een vijftal keer samen tijdens de voortgang van de studie waarbij er intensieve bijsturing nodig was. Uiteindelijk resulteerde dit in een studie met aanbevelingen hoe

men het lokale milieuhandhavingsbeleid beter vorm kan geven. Op het najaarscongres van de VHRM werd de studie aan het brede publiek voorgesteld.

- Modelbrieven en sjablonen: op 1 januari 2012 trad de Salduz-wet in werking hetgeen een ingrijpende wijziging betekende in de manier waarop verdachten, getuigen en slachtoffers moesten worden verhoord. Om hieraan tegemoet te komen heeft een ANB-medewerker sjablonen en een handleiding ontworpen die op de website van de VHRM werden gepubliceerd.

- Artikel 29 wetboek van strafvordering: de nota over artikel 29 van het wetboek van strafvordering over het feit of een toezichthouder al dan niet verplicht is om een proces-verbaal op te stellen als hij of zij geconfronteerd wordt met een milieumisdrijf, werd, met een begeleidende tekst, gepubliceerd op de website van de VHRM. Een medewerker van ANB-Natuurinspectie is de auteur van deze nota.

- www.milieuhandhaving.be: in 2012 begon men binnen de werkgroep reeds na te denken om de inventaris van milieuhandhavingsactoren te ontsluiten voor het bredere publiek. Gedacht werd aan een website die zowel informatie bevat voor burgers met een milieuhandhavingsgerelateerde vraag als voor overtreders die in een procedure verwickeld zitten alsmede voor toezichthouders met nuttige adressen van collega's en met hulpmiddelen. Voor dit doel werd een subwerkgroep opgericht om de krijtlijnen uit te tekenen. Dit resulteerde in de uitwerking van een scope. Een ANB-medewerker van Natuurinspectie maakte deel uit van deze subwerkgroep.

In de werkgroep Bestuurlijke en Strafrechtelijke Sanctionering werd aandacht besteed aan de verschillende scenario's van inbeslagneming in het kader van het milieuhandhavingsdecreet, werden diverse aanbevelingen tot werkmethode besproken en werd het protocol tussen het ANB en IRWO over de behandeling van ontbossingsdossiers positief onthaald door de vertegenwoordigers van de parketten. Verder werd in deze werkgroep ook de prioriteitennota vervolgingsbeleid geactualiseerd, en werd een nota van het ANB over bestuurlijk en gerechtelijk beslag aanvaard.

Tot slot heeft deze werkgroep ook, binnen het kader van de evaluatie van het milieuhandhavingsdecreet, een voorstel van het ANB om méér schendingen van milieuregelgeving als een milieu-inbreuk te catalogeren besproken en aanvaard.

De werkgroep Bestuurlijke en Strafrechtelijke Sanctionering heeft in 2012 vijf keer vergaderd.

De werkgroep Dataverzameling, Innovatie en Kennisopbouw onder voorzitterschap van het Afdelingshoofd Natuurinspectie vergaderde tweemaal. Dit ter voorbereiding van de workshop over de handhaafbaarheidstoets en het najaarscongres over lokale milieuhandhaving. De resultaten van de workshop over de bestuurlijke transactie en de dwangsom werden verwerkt in een nota die onderdeel uitmaakte van de nota over de evaluatie van het milieuhandhavingsdecreet. Het ANB heeft tevens een actieve rol opgenomen bij de voorbereiding en de organisatie van het najaarscongres over lokale milieuhandhaving. Vertegenwoordigers van het ANB fungeerden er als dagvoorzitter of verslaggever of zetelden in het discussiepanel.

De werkgroep Strategisch Meerjarenprogramma heeft tot doel om een vijfjarig milieuhandhavingsprogramma op te stellen; de Raad anticipeert hiermee op een komende decreetswijziging die het milieuhandhavingsprogramma op jaarbasis zal vervangen door een programma op vijfjarige basis dat zal samen sporen met de beleidscyclus.

De werkgroep kwam pas eind 2012 een eerste keer samen.

Tot slot hebben de vertegenwoordigers van het ANB in de Vlaamse Hoge Raad voor Milieuhandhaving actief bijgedragen aan de discussies binnen de Raad en bij de totstandkoming van de aanbevelingen die de Raad in 2012 heeft geformuleerd.

De belangrijkste aandachtspunten binnen de Raad in 2012 waren de volgende:

- bespreken van en beslissen over de voorstellen van de diverse werkgroepen;
- de evaluatie van het milieuhandhavingsdecreet;
- de opmaak van het milieuhandhavingsrapport 2011;
- de opmaak van het milieuhandhavingsprogramma 2012;
- internationale samenwerking (INECE, Impel, Interpol...);
- de opmaak van een nota over de relevante gewestelijke overheden.

De Raad heeft in 2012 10 keer vergaderd.

Binnen de werkgroep LNE-milieuhandhaving wordt op regelmatige basis overleg gepleegd tussen alle Vlaamse milieuadministraties met handhavende bevoegdheden, waaronder het ANB, over de toepassing van het MHD. Deze werkgroep wordt voorgezeten door AMMC.

Binnen de werkgroep Handhaving van het ANB (H12) wordt op regelmatige basis overleg gepleegd tussen de Natuurinspectie centrale diensten, de provinciale natuurinspecties en vertegenwoordigers van de afdelingen Beleid en Beheer. Het doel is om te komen tot gezamenlijke afspraken en het uitwisselen van relevante informatie.

De werkgroep handhaving heeft in 2012 10 keer vergaderd.

Ook buiten het kader van de H12 wordt op regelmatige basis met de afdelingen Beleid en Beheer overleg gepleegd over specifieke dossiers.

Voorts heeft elke provinciale Natuurinspectie in 2012 op regelmatige basis dienstvergaderingen georganiseerd.

Internationale context

Richtlijn milieustrafrecht

De Europese richtlijn 2008/99/EG van 19 november 2008 inzake de bescherming van het milieu door middel van het strafrecht stelt onder meer de volgende handelingen strafbaar:

- het doden, vernietigen, bezitten of vangen van specimens van beschermde in het wild levende dier- of plantensoorten;
- elke gedraging die aanzienlijke schade toebrengt aan een beschermde habitat.

Met "beschermde in het wild levende dier- of plantensoorten" worden de soorten bedoeld die vermeld staan in bijlage I van de Vogelrichtlijn en bijlage IV van de Habitatrichtlijn.

Met "beschermde habitat" worden de gebieden bedoeld die in het kader van de Vogelrichtlijn (Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand) en de Habitatrichtlijn (Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna) zijn aangewezen.

De richtlijn milieustrafrecht is met het MHD volledig omgezet naar intern Vlaams recht.

Contacten met andere landen

Er bestaan actueel geen structurele contacten met natuurhandhavende instanties van andere landen. Op termijn kunnen samenwerkingsverbanden worden opgezet om bepaalde grensoverschrijdende milieucriminaliteit efficiënt te kunnen aanpakken (bv. vogelsmokkel).

Op het terrein werd in sommige dossiers samengewerkt met de Nederlandse politie.

Knelpunten

De handhaving vormt het sluitstuk van elk beleid. Dat vereist dat de regelgeving voor de rechtsonderhorige duidelijke regels omvat van wat mag en wat niet mag. Dat betekent ook dat regelgeving goed handhaafbaar moet zijn. Al te dikwijls wordt regelgeving ontwikkeld om een bepaald maatschappelijk probleem aan te pakken zonder daarbij voldoende aandacht te besteden aan de vraag of die wetgeving ook efficiënt kan worden gecontroleerd.

Een structurele oplossing voor dit probleem wordt aangereikt in het al eerder vermelde rapport van het Interuniversitair Centrum voor Wetgeving¹.

Dat belet niet dat er knelpunten in bestaande wetgeving kunnen worden gedetecteerd om de regelgever hiervan in kennis te stellen.

Het hieronder vermelde niet-limitatieve overzicht is gebaseerd op de praktijkervaring van de handhavers "in het veld". Wellicht kan dit overzicht de komende jaren verder aangevuld worden. Natuurlijk kan de lijst ook kleiner worden wanneer de regelgever knelpunten oplost door de regelgeving aan te passen, wat uiteindelijk toch het streefdoel zou moeten zijn.

Knelpunten in het milieuhandhavingsdecreet en zijn uitvoeringsbesluiten in een oplossingstraject

Het MHD voorziet in de mogelijkheid om een milieumisdrijf administratiefrechtelijk af te handelen wanneer de procureur des Konings tijdig aan AMMC laat weten het dossier niet strafrechtelijk af te handelen.

Bij deze regeling rijst het probleem dat een milieumisdrijf mogelijk helemaal niet wordt gesanctioneerd bij niet reageren door de procureur: hij vervolgt om diverse redenen niet zelf, maar stuurt het dossier evenmin door ter bestuurlijke afhandeling.

Dit probleem doet zich in de praktijk effectief voor. De vraag rijst dan welke oplossing kan worden gevonden.

Een mogelijke oplossing ligt in een aanpassing van het milieuhandhavingsdecreet door te bepalen dat de verbaliserende instantie, bij stilzitten van de procureur, en na een bepaalde termijn en/of procedure, een kopie van het dossier aan AMMC bezorgt voor bestuurlijke afhandeling, met kennisgeving hiervan aan de procureur².

Mogelijk zijn ook andere formuleringen haalbaar.

Aangezien het probleem zich niet bij alle parketten voordoet, kan ook een sensibilisering van de parketten die in gebreke blijven, helpen.

Om de wetgeving efficiënter te maken, kan verder overwogen worden om meer delicten in het milieubeheerrecht als een milieu-inbreuk te kwalificeren. Dat vereist echter een wijziging van de criteria vermeld in artikel 16.1.2, 1°, van het MHD: één van de vereisten om actueel van een milieu-inbreuk te kunnen spreken is dat het delict exclusief een schending van administratieve verplichtingen betreft; laat dat nu net een verplichting zijn die in het milieubeheerrecht niet zo dikwijls voorkomt.

Het milieubeheerrecht kent echter wel een redelijk aantal regels waarvan de schending op zich een geringe milieu-impact heeft en waarbij men bijgevolg gebaat zou zijn met een exclusief bestuurlijke afhandeling: voorbeelden hiervan zijn schendingen van toegankelijkheidsregels in bossen en natuurreservaten door zachte recreanten, het laten

¹ "Straf- en administratieve sancties in Vlaamse regelgeving. Aanbevelingen voor een sterker handhavingsbeleid" – eindrapport van 7 december 2009 van het Interuniversitair Centrum voor Wetgeving

² Ibid. p. 243

rondlopen van honden in natuurgebied, plukken van kleine hoeveelheden planten of paddenstoelen, het achterlaten van kleine hoeveelheden afvalstoffen...
Voor al die gevallen is een exclusief bestuurlijke afhandeling op zijn plaats.

Naar aanleiding van de evaluatie van het milieuhandhavingsdecreet in 2012, werd begin 2013 een voorontwerp van decreet tot wijziging van het milieuhandhavingsdecreet ingediend dat onder meer een wijziging van de hierboven vermelde criteria omvat, waardoor meer schendingen van milieuregels als een milieu-inbreuk zullen kunnen worden gecatalogeerd.

Het voorontwerp van decreet geeft echter geen oplossing voor het probleem van het stilzitten van sommige parketten: daar zal verder moeten ingezet worden op overleg en sensibilisering, onder meer binnen het kader van de VHRM.

Knelpunten in de milieubeheerwetgeving

Bijlage 2 geeft een overzicht van een aantal reglementaire bepalingen uit het milieubeheerrecht waarvan de Natuurinspectie vindt dat de handhaafbaarheid voor verbetering vatbaar is.

Het begrip milieubeheerrecht omvat, volgens de definitie ervan in het MHB, de natuur-, de bos-, de jacht- en de riviervisserijregelgeving.

Andere knelpunten

1. Beleidsvoorbereiding: IAVA heeft naar aanleiding van een audit van de Natuurinspectie in 2012 de aanbeveling geformuleerd dat de Natuurinspectie al in een vroeg stadium van de regelgevingscyclus op een structurele manier zou worden betrokken om de voorgestelde regels op hun handhaafbaarheid te beoordelen. Dit is ook een aanbeveling 5 van het rapport van het Interuniversitair Centrum voor Wetgeving¹.

Verder beveelt IAVA aan dat de Natuurinspectie zou worden betrokken bij het schrijven van de handhaafbaarheidstoets als onderdeel van elke reguleringssimpactanalyse (RIA).

Het ANB heeft deze aanbevelingen ter harte genomen door deze afspraken te formaliseren in een interne instructie (maart 2013).

2. ICT: de Natuurinspectie is vragende partij voor een applicatie waarmee de natuurinspecteurs op het terrein vlot geografische informatie kunnen opvragen. Het gaat hierbij niet enkel om het al dan niet beschermd statuut van bepaalde terreinen (bv. speciale beschermingszones) maar ook om toegang tot gegevens van kadastrale percelen.

De digitale versie van de kadastrale legger (met eigendomsgegevens) zou momenteel zelfs voor geen enkele Vlaamse overheidsdienst toegankelijk zijn. Hierover wordt overleg gevoerd met de bevoegde federale instanties.

Momenteel is dergelijke consultatie enkel mogelijk op kantoor omdat het mobiele datanetwerk onvoldoende performant is. Wellicht zullen technologische evoluties op dat vlak binnen enkele jaren mobiele toegang wel mogelijk maken. Een tussentijds alternatief kan erin bestaan de geografische informatie lokaal op een laptop te plaatsen die op het terrein kan worden meegenomen.

¹ "Straf- en administratieve sancties in Vlaamse regelgeving. Aanbevelingen voor een sterker handhavingsbeleid" – eindrapport van 7 december 2009 van het Interuniversitair Centrum voor Wetgeving, p.232

Bijlagen

Bijlage 1: Adressen

Algemeen	Celverantwoordelijke Natuurinspectie
ANB - Natuurinspectie Antwerpen Gebouw Anna Bijns Lange Kievitstraat 111/113 bus 63 2018 Antwerpen Tel: 03 224 62 62 Fax: 03 224 60 90 natuurinspectie.ant.anb@vlaanderen.be	Maarten Van Knippenberg tel. vast: 03 224 62 48 tel. mobiel: 0476 26 27 26 maarten.vanknippenberg@lne.vlaanderen.be
ANB - Natuurinspectie Limburg Koningin Astridlaan 50 bus 5 3500 Hasselt Tel: 011 74 24 50 Fax: 011 74 24 99 natuurinspectie.lim.anb@vlaanderen.be	Ghislain Mees tel. vast: 011 74 25 03 tel. mobiel: 0479 67 95 22 ghislain.mees@lne.vlaanderen.be
ANB - Natuurinspectie Oost-Vlaanderen Gebr. Van Eyckstraat 2-6 9000 Gent Tel: 09 265 46 40 Fax: 09 265 45 88 natuurinspectie.ovl.anb@vlaanderen.be	Paul Vandenabeele tel. vast: 09 265 45 80 tel. mobiel: 0479 67 95 41 Paul.vandenabeele@lne.vlaanderen.be
ANB - Natuurinspectie Vlaams-Brabant Domein Groenenberg Konijnestraat 172 1600 Sint-Pieters-Leeuw Tel: 02 454 87 58 Fax: 02 454 86 38 natuurinspectie.vbr.anb@vlaanderen.be	Brigitte De Wever tel. vast: 02 454 86 37 tel. mobiel: 0479 67 94 18 Brigitte.dewever@lne.vlaanderen.be
ANB - Natuurinspectie West-Vlaanderen Jacob van Maerlantgebouw Koning Albert I-laan 1/2 bus 74 8200 Brugge Tel: 050 24 77 95 Tel: 0499 94 93 77 (buiten kantooruren) Fax: 050 24 77 45 natuurinspectie.wvl.anb@vlaanderen.be	Sven Vrielynck tel. vast: 050 24 77 95 tel. mobiel: 0474 30 14 28 Sven.vrielynck@lne.vlaanderen.be
ANB - Natuurinspectie Centrale Diensten Koning Albert II-laan 20 bus 8 1000 Brussel Tel: 02 553 75 38 Fax: 02 553 81 05	Mark Van den Meersschaut tel. vast: 02 553 75 38 tel. mobiel: 0476 48 01 19 Mark.vandenmeersschaut@lne.vlaanderen.be

Bijlage 2: Overzicht van knelpunten in de milieubeheerwetgeving (niet limitatief)

Decreet/Wet/ Uitvoeringsbesluit	Knelpunt
<p>Natuurdecreet/ Vegetatiebesluit/ Maatregelenbesluit</p>	<p>Bescherming van Historisch Permanente Graslanden</p> <p>Er bestaat onduidelijkheid over het beschermd statuut van historisch permanent grasland (HPG), meer bepaald in welke mate en onder welke voorwaarden het scheuren van HPG is toegestaan. Het natuurdecreet legt in artikel 13 een algemene natuurvergunningsplicht op voor het wijzigen van vegetatie of van kleine landschapselementen (KLE) gelegen in onder meer alle vogelrichtlijngebieden (SBZ-V) en habitatrictlijngebieden (SBZ-H).</p> <p>Daarnaast geldt echter ook het algemeen principe van de zorgplicht (artikel 14 natuurdecreet).</p> <p>Om de zaak nog te compliceren beperkt het vegetatiebesluit de facto het toepassingsgebied van de natuurvergunningsplicht voor wijziging van vegetatie of KLE in HPG. Het latere uitvoeringsbesluit is niet congruent met het natuurdecreet. Zo legt bv. het vegetatiebesluit enkel in de SBZ-V Ijzervallei een algemene vergunningsplicht op voor het wijzigen van vegetatie en van KLE in HPG, ook in zuiver agrarisch gebied (art. 8, § 1, besluit). Wel moet hier aan worden toegevoegd dat vegetatiewijziging in de SBZ-V Poldercomplex en Het Zwin, uitgezonderd een individuele ontheffing, verboden is (art 7 besluit). Maar voor alle andere SBZ-V geldt dat het scheuren van HPG gelegen in zuiver agrarisch gebied volgens de bepalingen van het vegetatiebesluit niet automatisch vergunningsplichtig is en afhangt van de bestemmingen. Zo is evenwel het mechanisch vernietigen van de vegetatie, het wijzigen van het reliëf en het nivelleren van het micro-reliëf in de SBZ-V vergunningsplichtig.</p> <p>Het wijzigen van andere HPG's is enkel natuurvergunningsplichtig in bepaalde types van agrarisch gebied: agrarisch gebied met ecologische waarde en agrarisch gebied met bijzondere waarde (art. 8, §1, 5°). Daarnaast geldt er nog een natuurvergunningsplicht voor het wijzigen van bepaalde KLE's in HPG's die als bijzonder waardevol zijn aangewezen op een (nog vast te stellen) lijst, op voorwaarde dat deze HPG's gelegen zijn in landschappelijk waardevol agrarisch gebied in de landbouwstreek de Polders.</p> <p>Daarnaast stellen zich er interpretatieproblemen omdat men andere termen gebruikt dan deze die gebruikt worden in het natuurdecreet.</p> <p>Het maatregelenbesluit verbiedt dan weer het scheuren van permanent grasland in het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN). Ten slotte bepaalt een besluit van 8 juli 2005 tot instelling van een bedrijfstoelageregeling voor landbouwers specifieke regels met betrekking tot de instandhouding van blijvend grasland.</p>

	<p>Het voorgaande illustreert de verregaande complexiteit van de regels aangaande de bescherming van graslanden. Het spreekt voor zich dat de Natuurinspectie pleit voor transparantere en eenvoudiger regels, wat de rechtszekerheid en de handhaafbaarheid alleen maar ten goede kan komen.</p>
Natuurdecreet/ Vegetatiebesluit	<p>Juridische bewijswaarde van de Biologische Waarderingskaart</p> <p>Het Milieuhandhavingcollege (MHHC) heeft in beroep een landbouwer vrijgesproken voor het omzetten van HPG naar akker, op grond van de vaststelling dat de kwalificatie van HPG uitsluitend gesteund was op de Biologische Waarderingskaart (BWK). Deze kaart werd, aldus het MHHC, niet wettig vastgesteld en evenmin bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad, heeft geen bindende en verordenende kracht en is bijgevolg niet tegenstelbaar aan derden.</p> <p>De Natuurinspectie pleit voor een regelgevend initiatief waardoor aan de BWK bindende en verordenende kracht wordt gegeven.</p> <p>Stand van zaken: deze problematiek zal worden bekeken in het kader van het project wetsintegratie van het ANB.</p>
Natuurdecreet/ Soortenbesluit	<p>Ringenfraude bij vogelhouders</p> <p>Ringenfraude binnen de vogelhouderij blijft regelmatig vastgesteld. Heel dikwijls worden ringen gemanipuleerd om een vogel op frauduleuze wijze met een schijnbaar legale ring te ringen. Die vogels worden dikwijls te koop aangeboden aan andere vogelhouders die niet altijd beseffen dat zij met illegaal geringde vogels te maken hebben. In 2011 is nieuwe regelgeving in werking getreden met betrekking tot de normen waaraan vogelringen moeten voldoen. Als uit een evaluatie zou blijken dat die regelgeving niet volstaat om ringenfraude in te dijken, moet alternatieve oplossingen worden onderzocht.</p> <p>Stand van zaken: een eventueel initiatief wordt genomen na een evaluatie van de nieuwe regelgeving inzake ringnormen.</p>
Natuurdecreet/ Soortenbesluit	<p>Bezit van ongeringde lokvogels bij ekster- en kraaibestrijding</p> <p>Het soortenbesluit voorziet in de mogelijkheid om kraaiachtigen te bestrijden onder meer door gebruik van trechters vallen en eksterkooien (Larssenkooien). Deze middelen werken enkel efficiënt wanneer een lokvogel</p>

	<p>kan worden gebruikt. Krachtens het soortenbesluit moeten alle (Europese) vogels die worden gehouden, ook lokvogels, geringd zijn met een legale voeding. Dit is een bepaling die niet na te leven valt wanneer men een nieuw gevangen kraai of ekster als lokvogel zou willen gebruiken: die volwassen exemplaren kunnen immers niet meer legaal geringd worden.</p> <p>Wanneer de regelgever oordeelt dat populaties van bepaalde soorten te hoog zijn en middelen ter beschikking stelt om die stand te verlagen, moet die regelgever er zorg voor dragen dat die middelen ook op een efficiënte manier kunnen worden gebruikt. De oplossing hier is de afschaffing van de ringplicht voor lokvogels bij de bestrijding van kraaiachtigen.</p> <p>Een ander punt dat hiermee verband houdt is de verplichting voor gebruikers van Larssenkooien om de locatie waar de eksterbestrijding zal plaatsvinden precies aan te duiden. Deze regel is moeilijk na te leven aangezien Larssenkooien gemakkelijk kunnen (en moeten) worden verplaatst om eksters op een efficiënte manier te kunnen bestrijden. De ANB-website vermeldt weliswaar een vrijstelling van die meldplicht voor wildbeheereenheden en individuele jagers die een geldig jachtplan hebben ingediend, maar het is voor de rechtszekerheid toch aangewezen om de regelgeving op dat punt te verduidelijken.</p> <p>Stand van zaken: naar aanleiding van een evaluatie van het soortenbesluit werd een voorstel tot aanpassing van de regelgeving voorgelegd aan de minister.</p>
<p>Natuurdecreet/ Soortenbesluit</p>	<p>Bezit van ongeringde gekweekte fazanten</p> <p>In principe moeten gekweekte vogels allemaal geringd zijn. Die regel uit het soortenbesluit geldt ook voor jachtwild dat wordt gehouden (bv. fazanten). Het knelpunt bestaat erin dat een aantal mensen thuis fazanten hebben, die vóór de inwerkingtreding van het soortenbesluit niet moesten geringd zijn en dat deze volwassen vogels niet met een legale ring kunnen geringd worden. In het soortenbesluit ontbreekt met andere woorden een overgangsregeling voor personen die op het ogenblik van inwerkingtreding van de nieuwe regel, volwassen fazanten hielden.</p> <p>Stand van zaken: naar aanleiding van een evaluatie van het soortenbesluit werd een voorstel tot aanpassing van de regelgeving voorgelegd aan de minister.</p>
<p>Natuurdecreet/ Soortenbesluit</p>	<p>Bruinvisproblematiek</p> <p>De habitatrichtlijn 92/34/EEG verplicht de lidstaten om een systeem van strikte bescherming in te stellen met betrekking tot soorten opgenomen in bijlage IV, waaronder de bruinvis (<i>Phocoena phocoena</i>). Dit houdt onder meer in dat elke vorm van opzettelijk vangen of doden van specimens van deze soort in de vrije natuur verboden is.</p> <p>Dit houdt ook in dat België er toe moet bijdragen een gunstige staat van instandhouding voor deze soort te</p>

	<p>behouden of te herstellen. Concreet kan dit worden bekomen door ervoor te zorgen dat het aantal bijvangsten wordt teruggedrongen. Er moet worden nagegaan welke instandhoudingsmaatregelen nodig zijn om te verzekeren dat het bij toeval vangen en doden van bruinvissen geen significant negatieve invloed heeft op de populatie.</p> <p>Bruinvissen worden langs de Belgische kust vnl. als toevallige bijvangst gevangen bij het strandvissen, en dan vnl. waar bij het strandvissen gebruikt wordt gemaakt van warrelnetten.</p> <p>Het gebruik van warrelnetten bij strandvisserij is op zich niet verboden (behalve in gebieden behorend tot een GEN of GENO, op grond van het maatregelenbesluit; in de praktijk geldt dat verbod enkel in het natuurreservaat Baai van Heist). Dat maakt de controle op eventuele bijvangsten van bruinvis in de praktijk zo goed als onmogelijk, gegeven het beperkte personeelseffectief van de West-Vlaamse Natuurinspectie.</p> <p>Wat zijn mogelijke oplossingen? Een verbod op het gebruik van warrelnetten voor strandvisserij ligt het meest voor de hand: strandvissers beschikken immers over aanvaardbare alternatieven en dergelijk verbod is gemakkelijker te controleren dan controle op eventuele bijvangst van bruinvis. Het invoeren van een sperperiode in het voorjaar is een controleerbaar alternatief.</p> <p>Overigens moet de bruinvisproblematiek in perspectief worden geplaatst: De grootte van de Noordzee-populatie werd in 2005 geschat op 230.000 dieren. Eind 2012 schatte de minister de populatie op ongeveer 300.000 stuks. In 2007 werden langs de Belgische kust maar 7 bruinvissen het slachtoffer van bijvangsten; sindsdien werden geen bijvangsten van bruinvis meer geregistreerd (bron: zeezoogdierendatabank van de Beheereenheid van het Mathematisch Model van de Noordzee - http://www.mumm.ac.be). Het probleem doet zich op een veel grotere schaal voor in andere landen, bv. Denemarken.</p> <p>Stand van zaken: de minister wacht de resultaten af van een studie over deze problematiek om te bekijken of specifieke acties nodig zijn¹.</p>
Jachtdecreet/ Jachtvoorwaarden- besluit	<p>Rapen van fazanteneieren uit bedreigde nesten</p> <p>Het jachtvoorwaardenbesluit bevat een bepaling op grond waarvan een jachtrechthouder fazanteneieren uit door landbouwactiviteiten bedreigde nesten mag rapen om ze te laten uitbroeden en ze nadien terug uit te zetten in het veld. Het probleem met deze bepaling is dat ze moeilijk tot niet controleerbaar en bijgevolg niet handhaafbaar is. De betrokken bepaling is in vroegere jachtopeningsbesluiten opgenomen als resultaat van een discussie op politiek niveau over het al dan niet verbieden van het uitzetten van fazanten. Het is duidelijk</p>

¹ Zie actuele vraag over de bruinvisproblematiek van 21 december 2011 (<http://www.vlaamsparlement.be/Proteus5/showJournaalLijn.action?id=654276>) en van 20 november 2012 (<http://www.vlaamsparlement.be/Proteus5/showVIverslag.action?id=732633>)

	<p>dat deze bepaling door sommige jachtrechthouders wordt aangegrepen om op grote schaal gekweekte fazanten uit te zetten. De Natuurinspectie is niet in staat om deze regel in zijn huidige vorm te handhaven.</p> <p>Stand van zaken: deze problematiek komt mogelijk opnieuw op de politieke agenda naar aanleiding van de vaststelling in 2013 van het nieuw jachtopeningsbesluit.</p>
Natuurdecreet	<p>Verkoop van percelen waarop een bestuurlijke herstelmaatregel rust</p> <p>Het gebeurt dat een grondeigenaar bepaalde "grondgebonden" delicten tegen de natuurwetgeving pleegt (bv. het onrechtmatig verwijderen van KLE's) en nadien zijn grond verkoopt. Er ontstaan dan problemen om een herstel op te leggen aan de nieuwe eigenaar omdat die de overtreding niet heeft begaan. In het bosdecreet geldt een bepaling op grond waarvan in de notariële akte de verplichtingen van de nieuwe eigenaar moet worden opgenomen. Het natuurdecreet kent geen analoge bepaling.</p> <p>Stand van zaken: In het kader van de globale evaluatie van het milieuhandhavingsdecreet in 2012, werd de mogelijkheid onderzocht om een bestuurlijke maatregel te "depersonaliseren" door die niet langer aan de overtreder maar aan het betreffende perceel te koppelen; de Vlaamse Regering heeft dit voorstel uiteindelijk niet aanvaard. Er zal worden onderzocht of in het natuurdecreet geen vergelijkbare bepaling als in het bosdecreet kan worden opgenomen. Een alternatief kan erin bestaan in die gevallen een gerechtelijke herstellvordering in te dienen bij de gerechtelijke autoriteiten.</p>
Bosdecreet/Natuurdecreet/ Toegankelijkheidsbesluit	<p>Naleving toegankelijkheidsregels in parken en natuurgebieden zonder reservaatstatuut</p> <p>Het toegankelijkheidsbesluit is enkel van toepassing op bossen en natuurreservaten. Daarnaast beheren openbare instanties zoals het ANB ook andere terreinen zoals parken en natuurgebieden zonder reservaatstatuut. De toegankelijkheid kan op die terreinen in de meeste gevallen enkel worden geregeld door een gemeentelijk politiereglement. Omdat personeelsleden van het ANB in een politiereglement niet bevoegd kunnen worden verklaard voor het handhaven van dat reglement, laat het toezicht in die gebieden soms te wensen over. Een mogelijke oplossing kan erin bestaan het toepassingsgebied van het toegankelijkheidsbesluit uit te breiden.</p> <p>Stand van zaken: er werd nog geen initiatief ondernomen omdat dit knelpunt als niet prioritair wordt beschouwd. De (lokale) politie is en blijft bijgevolg de belangrijkste instantie voor de controle op de naleving van dergelijke gemeentelijke politiereglementen.</p>

<p>Jachtdecreet/ Jachtvoorwaarden- besluit</p>	<p>Gebruik van lokvogels</p> <p>In een zaak waarbij lokpatrijzen werden gebruikt om vossen of andere beschermde dieren te lokken heeft het MHC geoordeeld dat de lokpatrijzen in voorliggend geval niet konden worden beschouwd als lokvogels omdat de geverbaliseerde hiermee geen andere vogels wou lokken. Het begrip lokvogels wordt niet gedefinieerd in de jachtwetgeving. In zijn normale taalkundige betekenis is een lokvogel een vogel die gebruikt wordt om andere vogels te lokken.</p> <p>Een mogelijke oplossing bestaat erin om het begrip lokvogel in het Jachtvoorwaardenbesluit zodanig te definiëren dat het gebruik ervan om eender welk dier te lokken strafbaar wordt gesteld.</p> <p>Stand van zaken: naar aanleiding van een evaluatie van het soortenbesluit en het jachtvoorwaardenbesluit werd een voorstel tot aanpassing van de regelgeving, met o.m. een definitie van het begrip lokdier, voorgelegd aan de minister.</p>
--	--

Bijlage 3: Gebruikte afkortingen

ANB	het Agentschap voor Natuur en Bos
AMMC	de Afdeling Milieuschade, Milieuhandhaving en Crisisbeheer van het departement Leefmilieu, Natuur en Energie van de Vlaamse overheid
BVR	Besluit van de Vlaamse Regering
BWK	Biologische Waarderingskaart
GEN	Grote Eenheid Natuur
GENO	Grote Eenheid Natuur in Ontwikkeling
HAP	Handhavingsapplicatie
HPG	Historisch Permanent Grasland
IAVA	Interne Audit van de Vlaamse Administratie
Jachtvoorwaardenbesluit	BVR van 30 mei 2008 houdende vaststelling van de voorwaarden waaronder de jacht kan worden uitgeoefend
KLE	Klein Landschaps Element
Maatregelenbesluit	BVR van 21 oktober 2003 houdende maatregelen ter uitvoering van het gebiedsgericht natuurbeleid
MHD	het Milieuhandhavingsdecreet (titel XVI van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid)
MHB	het milieuhandhavingsbesluit (Besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 tot uitvoering van titel XVI van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid)
MHHC	Milieuhandhavingscollege
OGP	Officier van Gerechtelijke Politie
SBZ-V	Speciale Beschermingszone – vogelrichtlijngebied, aangewezen in toepassing van de vogelrichtlijn
SBZ-H	Speciale Beschermingszone – habitatrictlijngebied, aangewezen in toepassing van de habitatrictlijn
Soortenbesluit	BVR van 15 mei 2009 met betrekking tot de soortenbescherming en soortenbeheer
Toegankelijkheidsbesluit	BVR van 5 december 2008 betreffende de toegankelijkheid van de bossen en de natuurreservaten
Vegetatiebesluit	BVR van 23 juli 1998 tot vaststelling van nadere regels ter uitvoering van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu
VCRO	Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening
VTE	Voltijds Equivalent

